

BESZÉDEK

A

SZABADELVŰSÉGRŐL.

ÍRTA

GERGYESI FERENC

MIHÁLYFAI PLÉBÁNOS

1 9 2 9

EGYHÁZMEGYEI KÖNYVNYOMDA
VESZPRÉM.

2248/1922.

nihil obstat.

Datum Wesprimii, die 26. April, a. 1922.

Censor dioecesanus.

Dr. Eugenius Gutheil

Imprimatur.

Datum Wesprimii, die 20. Maji a. 1922.

Eppus eons.,
Vicarius Gen. Eppalis.

Colomannus Kránitz

ELŐSZÓ.

Az igazi, hamisítatlan szabadelvűség az, amely hazánkat tönkre tette, s amelyről ez a kis mű szól. Ne is mondja senki, hogy Krisztus tanítása az igazi szabadelvűség. Krisztus tanítása, az krisztianizmus, kereszténység. Ne legyünk hálátlanok a krisztusi név iránt, mint Kolumbus iránt, mikor az új földrészt Amerikának mondjuk.

A tiszta, igazi szabadelvűség az ördög hálója. Mentől művészibb, mentől veszedelmesebb, annál tisztább és igazibb a szabadelvűség.

Tudjuk, hogy bajainknak tápláló főgyökere, legbővebb forrása a szabadelv, hát irgalmatlanul pusztítandó. Tán legtöbbet tehet ellene az egyházi szónok. Úgyis eretnecség, tehát kötelességünk ellene küzdeni, sajnos, egészen elhanyagolt kötelesség.

Hogy ez a kis munka tökéletlen? Igaz. Falun készült falunak s hogy ennél a műnél ebben a fajtában még sincs jobb, az attól van, hogy semilyen sincs.

A beszédek rövidek, részben kidolgozatlanok, de nyújthatók. Kiki ízlése, hallgatói képessége szerint bővítheti. Üdv.

Mihályfa, 1921. okt. 10.

Gergyesi Ferenc.

Vízkereszt. Szabadelvűség ismertetése.

„Hallván ezt Heródes király, megháborodik és vele együtt egész Jeruzsálem.”

Izaiás próféta a Messiásról jövendölvén ezen gyönyörű szavakat mondja: «Jő a te világosságod és feltámad fölötted az Úr dicsősége». Hallottuk már, hogy Krisztus a világ világossága erkölcsi, sőt művelődési tekintetben is. Ugyanakkor a próféta még így szól: «íme sötétség borítja a földet és homály a népet», (Iz. 60, 1-6.) A legújabb korban ismét sötétségbe, homályba akarták burkolni a kereszténységet, véka alá akarták rejteni a világ világosságát. Igen sokan nem is sejtették, hogy ezt épen azok akarták, akik magukat felvilágosultaknak tartották, a liberálisok, azaz szabadelvűek. Majd lesz alkalmunk kimutatni, hogy ezek tulajdonkép az ördög fiai, a sötétség barátjai, a legnagyobb gonosztevők, mert ezek hintették el azt a magot, melyből kikelt Magyarország veszedelme, gyásza, gyalázata, tönkremenése.

A szabadelvűség bűn, ördögi szolgálat, gonoszság, Krisztus legveszedelmesebb és legalávalóbb ellensége.

Szabadelv, szabad meggyőződés, szabad okoskodás, szabad gondolkodás nem más mint az emberi észnek függetlenítése, felszabadítása az isteni tekintély alól. íme, magából a fogalomból, csak abból, hogy megmondom, mi a szabadelv, kitűnik ennek gonosz volta. Isten uralmát, törvényeit elveti, saját eszét, belátását teszi törvényyé. Ez a szabadelvűség bűnössége. Az erkölcsös, becsületes, de nagy részben tapasztalatlan keresztény népet a szabad verseny karjaiba dobni, hogy az ügyes, kitanult, furfangos, becsstelen Krisztustagadók kiszipolyozhassák, sőt hitétől megfosszák, ezeréves hónát szétrombolják, ez a szabadelvű szabadverseny veszélyessége.

Az a szabadelv, hogy szabad minden vélemény nyilvánítása, kinyomtatása és így az istentagadás, Jézus, Mária-gyalázás, káromlás mindenféle bűnök, szabadszerelem, paráznaság, szemtelenség irataival elárasztották és fojtogatták a keresztény világot. Szabadelv Krisztust félre tenni, a közéletből kitiltani, dolgozni keveset, mulatni sokat, Istent legfeljebb otthon, vagy a templomban tisztelni.

És hittek neki keresztények' is, sőt igazán csak ezek. Bevették a maszlagot, a homály terjedt, míg végre a kommunizmus sötétsége borult az összetört Magyarországra.

Ó jaj, nem hallgattak a prófétákra, a papság jalkiáltó szavára! Őket lepökdösték, gyalázták. Sötét, fekete, csuhás, ámító, népbutító nevet nyertek.

Pedig ,aki szemét használni akarja, a szabadelvűség ördögét már ott láthatja a kis Jézus közelében. Az öreg Heródes szabadelvű, tökéletes mértékben. Igen, hisz Isten törvényei alól fel szabadította magát, a saját elve, haszna szerint rendezte életét, a gyengébbeket eltiporta, versenytársait kiirtotta, napát, nejét, gyermekéit megölette, a kis Jézust, mint új királyt, szintén el akarta tétetni láb alól.

Emellett fényes középületeket, templomot építtetett a zsidóknak, mert a szabadelvű is szereti a művészetet. Nem az Úr dicsősége, vágy a lelkek java, hanem a szépművészet és a nép ámítása, elkápráztatása. Ez a szabadelvűség végső állomása, hova eljut, aki mer és tud, mint Heródes. Ide jutott a kommunizmus alatt végkifejlődésében.

Az ily durva szabadelvűség nem is oly veszélyes, mint a félig-meddig való, mert a sima, finom, behízlgő, belopódzkodó, képmutató a vallást is becsülni látszik, amennyiben anyagi hasznot lehet belőle húzni, amennyiben a szertartások, templomok, szobrok, képek művészete gyönyörködteti, Krisztust mint bölcs, jó *embert* dicséri. Szóval földi haszon, előny-élvezet az, amit a vallástól vár.

Hasonló nézetű emberek voltak ám Jézus idejében is. Épen azok, akik Heródessele együtt felháborodtak. Ez a felháborodás jelenti az örömet, a felindulást, meglepetést, mozgolódást azon zsidók közt, akik a Messiást várták; de jól jegyezzük meg, hogy ezt a Messiást nem úgy tekintették, mint a lelkek megváltóját, Üdvözítőjét, hanem mint földi királyt, országmentőt, zsidógazdagítót. A magyar szabadelvűek legtöbbsnyire ezekhez hasonlítottak; ide számított a középosztály, az értelmiség majdnem minden ága: politikusok, írók, újságírók, művészek, ügyvédek, orvosok,

hivatalnokok stb. A vallást annyiban becsülték, amennyiben művelődést, hazafias érzést, megélhetést nyújtott, csodálták szép templomait, hogy a betegek, szegények gondozására figyelmet fordított, de a vallással, mint a lelki élet mozgatójával, Istennel összekötővel nem törődtek. Irtóztak attól, hátha nem tartják őket szabadelvűeknek. Rettegtek attól, hogy hithű katolikusoknak tartassanak, azért szabadelvű újság és jelölt kellett nekik és templomkerülés. Azaz ha szép templom került útjukba, megnézték kívülről, belülről de nem térdeltek le imádkozni, gyónni, áldozni. Ezeknek a salak kellett, az igazi érték nem. Vegyük azt, hogy a mészgyár a mész mellett salakot is termel; furcsa lenne, ha a gyáros a meszet eldobná és csak a salakot akarná értékesíteni. Ez is jó az útra, gödrökbe töltésnek, de csak mellékes termék, ingyen adják; ha nem lenne is, azért a gyár virágozhatnék. A vallásnak is mellékes terméke a földi művelődés, tudomány, jólét, művészet. Ez a salak, ez kell a szabadelvűeknek, míg a vallás tulajdonképeni célját, a léleküdvőt, a malasztot, az Istenkeresést nem becsülik. Ezek a szabadelvűek.

Az igazi keresztényeket képviselik a háromkirályok, a bölcsék. Imádás, lebomlás. Nem kérnek anyagit, inkább ők adnak Isten dicsőségére.

Ez a szabadelvűség, mely vagy 70 év óta rontja hazánkat. Sok árnyalata, fokozata van kezdve a vallás nyílt gyakorlatának restellésén a határozott Istentagadásig.

Falusiak közt nem hódított. Isten kezében, a természet ölen nem lehet úgy elfelejteni a Mindenhatót, akinek kijár a hódolat, imádás: legyen a templom szép, a lélek temploma még szebb. A falu csodálkozik a szabad verseny elvén, hisz látja, hogy a gyenge borjut nem dobhatja a nagy marhák közé, mert ott elpusztul, hanem külön óvni, ápolni kell. A szabadverseny elve: aki bírja, marja, – gonosz elv, szabadelv.

Jó ismerni mi az, ismerni bajaink forrását Akkor tudjuk, mitől óvakodjunk s ha mindezt megértjük, akkor belátjuk azt is, hogy ezt a hazát nem azok tartották fenn és nem azok fogják megtartani, megmenteni, akik Jézus születésén, tanításán felháborodnak, hanem azok, akik őt leborulva imádják.

Vízkereszt után I. vasárnap.

A szabadelvűség annyira érinti a vallást, hogy tárgyalható a templomi szószéken is.

„Jézus növekedik vala bölcsességben.”

Hogy hazánk ennyire jutott, több okkal lehet magyarázni; a sok között azt is fel lehet hozni, hogy ha a földműves nép «jobban növekedett volna bölcsességben», de hát mindig irtózott a könyvtől, iskolától, tanulástól. Az iskolánál többre becsült egy csökkent borjút s jobban szeretett a borospohárba nézni, mint a könyvekbe.

Pedig hiába hazudta a kommunista, hogy előbb nem törődtek a népoktatással. Dehogy nem! Magunk is tudjuk, hogy igen, de hiába szabtak még büntetést is, azért sok volt az iskolakerülő. Innét aztán némely dolgokban az a csodálatos, közmondásos falusi együgyűség. Pártok, jelöltek ide-oda rángathatták a tudatlan s meggyőződéstelen polgárt, sőt vigécek bántak el velük, sőt jobban hitt a *Krisztuspöködőnek*, mint saját papjának.

Használjunk fel minden alkalmat, hogy növekedhessünk bölcsességben. Ne csak a jót, a rosszat is ismerni, t. i. a rossz elveket, tanokat azért, hogy azokat kerülhessük. Azért szólottam már a szabadelvűségről, mert a szót: liberális, azaz szabadelvű sokszor halljuk, de nem mindig értjük teljesen, helyesen.

Arról akarok értekezni, hogy szabadelvűségről lehet, sőt kell is a szószéken beszélni, azt ismertetni, aminthogy Krisztus is beszélt a farizeusokról.

A szószékről ugyan az evangélium hirdettetik, de a szabadelvű rendszer szorosan érdeklő a vallást, érinti ennek alapjait, ami kitűnik abból is, ha megmondjuk, mi a szabadelvűség: szabad ész, szabad okoskodás, szabad gondolkodás, azaz: függetlenítés, felszabadítás Isten tekintélye alól és Isten akarata, törvénye helyett az ember esze, akarata, haszna a törvény. Ez bizony kerek tagadása ennek az elvnek: «Én vagyok a te Urad, Istened» – teljes Istentagadás.

De nem mindenki jut el eddig, mert, mint már mondtam, sok fokozat van; kénye, kedve szerint egyik ezt tagadja, a másik amaz hiteltvet kifogásolja, általában Krisztus Istensége, Mária szeplőtlensége, gyónás, áldozás szabadelvűnél szóba sem jöhet. Hát érinti, még pedig károsan a vallást. Gyökerében támadja. Az ész az úr, az Isten, Szabadelvű minden iránt, csak az Isten iránt nem.

Tehát itt is lehet beszélni a szabadelvűségről annál is inkább, mert maga az egyház feje, a római pápa is beszélt róla.

Most, hogy látják, mily veszedelmet hozott ránk, különösen Magyarországra, könnyebb megismerni gonosz voltát, mert hisz a szociáldemokrácia, a kommunizmus mind a szabadelvűség kertjének mérges növényei, maga pedig a szabadkőművességnek legkedveltebb sarjadéka. De azelőtt, mikor képviselők, miniszterek, kormányok majd mind meghódoltak neki, csak az egyház és feje, a pápa volt az, aki hamar felismerte a báránybőrös farkast. IX. Pius pápa szerint a szabadelvűség *álnok ellenség, titkos méreg*. Igen, álnok és veszedelmes felekezet, mert nincs temploma, oltára, papsága, külső ismertető jele, nem különzi el, magát, mint a többi eretnekség, az igazhivő nyájtól, hanem ha kell képmutatóan igazhivőnek teszi, hazudja magát. Igazán báránybőrbe öltözött farkas, aki nem sokára kimutatta farkasfogait.

Ugyanis IX. Pius mint Krisztus Egyházának, az egész kereszténységnek főpapja, főpásztora, főtanítója 1864. évben, sz. Péter apostoli székéről nyíltan és ünnepélyesen kárhoztatta a szabadelvűség tanait. Elevenjén találva felfortyant erre a szabadelvűség s a pokol dühének gyalázó, becsmérlő szavaival felelt a pápa kijelentésére, mivel az egész világ előtt leleplezte őket.

«Álnok ellenség» – «Titkos méreg». Mi sem mutatja ezt jobban, mint a szabadelvűség tetszetős jelszavai, pl. «A vallás magánügy». Tudjuk, mi az s behódoltak neki a keresztény politikusok. Ismertünk egy főúri politikust, a magánéletben kifogástalan katolikust, de a politikában szabadelvű, a polg. házasság pártfogója, sőt még most is a szabadelvűségben található jókról beszél.

Vagy más jelszó: «Tiszteljük a más véleményét». Igen, ha Isten törvényeivel s az erkölcsökkel megegyezik. Másképp nem. Hisz, ha az a jelszó helyes, akkor minden gonoszság tiszteletben tartandó, pl. Heródes, vagy a kommunisták meggyőződése. A szabadelv a szép jelszó alatt csak maga iránt akart tiszteletet kelteni, de eszében sem volt soha tisztelni az egyház véleményét.

K. H.! Szükséges ezekről beszélni, annál inkább, mert veszedelme most is megvan. Vízbe löktük, de nem pusztult el, csak elájult; most már mozog, kapkod, partra igyekszik. Ne engedjük partra, had vesszék, fulladjon saját fertőjébe! «Növekedjünk bölcsességben!» Akkor majd növekszünk kedvességben is Isten előtt.

Vízkereszt után II. vasárnap. A szabadelvűség okairól.

„A test kívánsága, a szemek kívánsága, az élet kevélysége, a mi nem az Atyától, hanem a világtól van.” Ján. I. 2, lő.

A kereszténység most igen érdeklí Magyarországot, mert az a meggyőződés, minden jel arra mutat, hogy a keresztény elveknek döntéssel vesz a háza is. Ezeket az elveket pedig a szabadelvűség döngeti, sorvasztja, zülleszt. Sok ellensége volt már a kereszténységnek, ki ezt, ki azt a hitelvét támadta, a szabadelv pedig tág ölébe bevett mindenféle támadást, tévelyt, tagadást, lázadást Krisztus tanai ellen. A szabadelvűség mindenféle ördögnek á kedvét ki tudja elégíteni. Aki az egyház egyik, vagy másik intézményével elégedetlen, vagy akár vallástalan, sőt istentagadó, az mind, mind belefér a szabadelvűség karámjába.

Az egyszerű ember csodálkozik, hogyan tudott az ördög annyi tanult embert összeterelni és saját szolgálatába állítani. Csodálatos! Tanult ember csak tudhatná, miről van szó.

Mi az oka, hogy so*kan szabadelvűekké lettek?

Tanulságos tárgy ez is.

Mindenek előtt ki kell jelentenem, hogy a legősibb és leggyökeresebb szabadelvű szellem maga az ördög. «Nem szolgállok!» monda s kevélyen függetleníteni akarta magát az Úrtól. Amint a kevélység tette szabadelvűvé az ördögöt, azonmód a kevélység teszi szabadelvűvé az embert. Sok mindenféle ok lehet a kevélységre, azonban ha meggondoljuk, hogy a szabadelvűek tömegét a többé, kevésbé tanultak képezik, hát akkor figyelmünk ráterelődik az apostol ezen észrevételére: «A tudomány felfűj», azaz kevélyé tesz. Azt hiszi, mivel valamit tanult hát az Isten nélkül meg tud lenni. Pedig mi történik csak? Egy két lépést halad a tudomány, természetismeret útján, pedig ezer lépés még hátra van és ezt az ezer lépést soha sem tudja megtenni, de mivel egy-két lépést tett, hát kevély lett. A kevélység pedig lázadással jár. Úgy-e, már a gyermek, a tanuló, az alattvaló, ha felcseperedett, azt hangoztatja, hogy öneki már senki sem parancsol, kinőtt már az engedelmességből. Ép így tesz a tanult emberek közül is sok Istennel szemben: Nem kell Isten törvénye, majd ő maga szab magának törvényt, van neki magának is esze, amely eligazítja őt. Nem kell neki az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit. Mi a bűn? Ha csal, zsarol, kihasznál, az nem bűn. Vigyázzon mindenki magára. Ő csak legszentebb érdekeit szolgálja. Neki szabad elv kell, mert ez ledönti a keresztény

erköles korlátjait s maga urává teszi az embert. Ki az a Krisztus? Hogy ő Krisztusnak engedelmekezzék! Nem kell neki Krisztus, mert Krisztus korlát, nyűg, békó; parancsokat ad (pld. miket?), tilt (pld. mit?), sőt önmegtagadást követel (pld. miket?).

Mi ez más, mint amit sz. János az élet kevélységének mond, amely egyik forrása a szabadelvűségnek, amely isteni korlátokat rombol.

A szabadelvűség másik forrását ugyancsak sz. János szavaival jelölhetjük: A test kívánsága. A szabadelvűség ördöge anynyira meg tudta magának nyerni a szíveket, hogy a tanult, művelt világ meghódolt neki.

A világ javait, elveit, dicsőségét mutogatva kiáltott: «Ezeket mind neked adom, ha engem leborulva imádsz.» És a szabadelvű ördög előtt leborultak a kormányok, miniszterek, képviselők, politikusok.

«Szabadelv, szabadelv!» zúgta, harsogta minden újság, minden jelölt, Szabadelvűség nélkül nem volt boldogulás. Megtörtént néhányszor, hogy hithű katolikus keveredett a kormányba s addig szólták, szapulták, rágalmazták, agyon hajszolták, míg végre is pusztulnia kellett. A francia hadseregben hithű kath. tiszt, bármi jeles erő, bővebb hatáskörű rangra nem juthatott. Dicsőség, kenyér, előléptetés csak a szabadelvűeknek termett. Már most ha egy ifjú közpályára lépett, hamar észre kellett vennie, hogy hír, dicsőség, kenyér, előléptetés csak azoknak terem, akik leborulnak a szabadelvűség ördöge előtt és azt imádják. Gyenge volt az ifjú, megtette ő is. Cserébe aztán megkapta a világ dicsőségét, a föld javait, kincseit, örömét, vagy legalább a jó fizetést. Az ördög állta szavát.

Ez a test kívánsága.

Nem kellett az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit, hanem az kellene, aki a vizet borrá változtatná, aki a pusztában jól tartaná a népet. Kéj, mámor, gyönyör, ez kellett s mivel Jézustól nem várhatták, hát a szabadelvűség ördögéhez fordultak. A Krisztustagadás ősei, e régi szabadelvűek már a Sinai hegy tövében az aranyborjút imádták. Azóta máig is azt teszik. Haszon, nyereség, amit a szabadverseny lehetővé tesz. Ha a vizet nem tudták borrá változtatni, mások könnyeit, szenvedéseit változtatták a maguk számára pénzzé, gazdagsággá. A Krisztustagadónak kövér ékszeres, divatosruhás felesége mindegyre kívánta a háborút, dicsekedve jó sorsukkal. Igen, a szabadelvűség háborút csinál, hogy üzlete jól menjen, a keresztény nép hadd vé-

rezzék, pusztuljon, fogyjon, csak az üzlet legyen fényes, hasuk, tárcájuk teljék, ékszer, prém, selyem, bársony nekik jusson. Ez a test kívánsága, a szabadelv másik, hatalmas forrása.

Az élet kevélysége; a zabolátlan gondolkodás; a test kívánsága: a zabolátlan élvezet. Ezekkel csalta lépre az ördög az értelmiséget.

K, H.! Nekünk is kell a föld java, de munka árán. Ha dicsőségre nem is, de becsületre áhítozunk; ha kicsapongó életre nem is vágyakozunk, de örömben részesülni óhajtunk, örülni Krisztusban bűn nélkül.

Mi vele, Krisztussal akarunk maradni, Istent imádni, parancsait megtartani, a többiek, a földi élet föltételei megadatnak nekünk.

Hetvened vasárnap.

A szabadelvűség bűnei a keresztény magyar nép ellen.

„Barátom, nem követek el veled igazságtalanságot”

A tudományokat művelni nagyon nemes foglalkozás, a tudomány, ismeret sok szellemi gyönyörűséget nyújt; Istennel, aki maga az örök mindentudás, jobban megismertet, azonkívül a földi életet szebbé, könnyebbé, kényelmesebbé teheti. Azonban ezek az áldások csak akkor virágoznak, aki a tudományból, ha ez az Istentől, gyökerétől el nem szakad, mert ha elszakad Istentől, akkor az ördög tudománya lesz, akkor csak lelki és anyagi romlás árad belőle, izgalom, forradalom, lázadás, kárhozat, javak pusztulása.

A szabadelvűség ezt tette. Elszakadt Istentől. Pedig a szabadelvűség a tanult emberek pártja, felekezete. Ha minden tanult ember nem is volt benne, de aki benne volt, az mind művelt, tanult ember volt. Istentől függetleníté az élet kevélysége s a test örömeinek keresésére indította a test kívánsága. Méltán vetjük szemére ezt a szabadelvűségnek, mondva szentírással: «Barátom, nem teszek neked igazságtalanságot.» Ha a magyar keresztény nép a romlásért téged okoz, átkoz, gyűlöl, nem követ el igazságtalanságot; ha kiseprűz, lehetetlenné tesz, megfojt, letipor, nem követ el igazságtalanságot.

A szabadelvűség ellen igazságot kell gyakorolni irgalom és elnézés nélkül. Hogy ezen feladatban meg ne tántorodjunk, el

ne felejtjük a szabadelvűség bűneit, melyeket a kereszténység, különösen a keresztény magyar nép romlására elkövetett.

I. Teljesen biztos, hogy a háborút követő leromlásunknak főképp a szabadelvűség az oka, mert a szabadelvűség következménye és neveltje a szociáldemokrácia és a kommunizmus és ennek bomlasztó, züllesztő, hazaáruló irányzata. Az élet kevélysége s a test kívánsága ide hajtotta az Istentől elrugaszkodtatkat. De, hogy a jelen pusztulást megérthessük, kutassunk a múltban, honnan rettentő vádaskodások hangjai harsognak felénk a szabadelvűség ellen, hogy nemcsak rombolással végezte, hanem avval is kezdte művét, roppant anyagi és erkölcsi károkat okozva a magyar népnek.

A magyar ember tájékozatlanságában, együgyűségében szereti a szép szót, a szabadelv pedig szép szóval jött. Hízlekedés, ígéret, szabadság, haladás, korszellem stb. szép szavak alá rejtik a ravaszságot, de belül így szólottak: «Rejtsük el a kelepcedet az ártatlanok ellen.» (Pld. 1, 11.) Elhelyezték a kelepcedet a szabadelvű törvényekben a korkövetelmény, a haladás nevében szabadjára eresztve földet, ipart, kereskedelmet, aki bírja, marja. Hát a keresztény nép nem bírta. Akkor még sok volt benne a becsület, hiszékenység, tisztesség és együgyűség. Bele mentek a kelepcedébe s a Krisztustagadók hada csak erre várt. Meglepte, fojtogatta, fosztogatta a magyart a saját, a magyar törvények értelmében és védelme alatt, a szabadelvű törvények segítségével. «Nyeljük el őt mint a pokol egészen és teljesen, mint a gödörbe szállót.» (Pld. 1, 12.)

Ez így volt. Saját tapasztalatom. Gyermekkoromból emlékszem rá, mikor javában folyt az átalakulás, magyarok szegényedése, Krisztuspöködők emelkedése. Jól emlékszem, egyik iparos a másik után ment tönkre. Gyár, napszám, tengődő, kolduló élet lett a sorsuk s a szabadelvű magyar kormány semmit sem tett érdekükben. Ellenben épültek a gyárak, jöttek a nagy vállalatok és itt a kormány már tett, évi segély s más kedvezmények alakjában. Jól jegyezzük meg: a nem segített és tönkrement iparosok mind keresztények és magyarok, a gyárak, nagyüzemek majd mind Krisztustagadók kezében.

Ezek történtek a városban, azonban hírek hallatszottak, hogy a vidéki falvakban hasonló irányú átalakulások folynak. Hol ezt, hol azt a gazdát árverezik, mert az üzleti, kereskedelmi, pénzügyi műveletek törvényében járatlant a törvény kelepcedéjében megfoglák azok, akik abban járatosak voltak. Jöttek új birtokosok, új uraságok. Jól jegyezzük meg; akiket kilicítáltak, mindig ma-

gyarok és keresztények, akik licitáltattak, mindig Krisztustagadók. A szabadelvű kormányok ölbe tett kezekkel nézték ezt; pedig segíthettek volna, ha nem a Krisztustagadóknak, hanem a keresztény népnek kedvező törvényeket hoznak. Azonban féltek: mit szól Európa? Hogy a magyar kormány nem szabadelvű, ellensége a haladásnak, korkívánalomnak.

Ez a szabadelvűség! Ez a bűne!

Tönkre tett a jelszó és most mit szól Európa?

II. Aztán az erkölcsi rontás és romlás. Ez is következménye a szabadelvnek, az isteni törvényektől való elszakadásnak. Keresztény elv, hogy isten szolgálata folytán üdvözülünk, ezt megteheti, elérheti minden rendű, rangú ember. Azonban a szabadelvűség szerint csak földi üdv levén, t. i. földi öröm, földi élv, földi dicsőség, ezt már minden rangú, rendű ember nem érheti el, csak a gazdag, a hatalmas, tehát a szabadelv megindította az óriási tülekedést pénz, vagyon, hatalom után. A szabadelvű mind uralkodni, érvényesülni akar s mivel isteni törvényt, vétket nem akar ismerni, eszközeiben nem válogatós. Képmutatás, hízlekedés, ravaszság, álnokság, hazugság, rágalom mind fegyvere. A népet sem veti meg, ha emelkedésre használhatja, hízeleg neki, ígér eget, földet. Leginkább a képviselőválasztás volt erre alkalmas idő. Ígértek, azonban nem tartották, nem is tarthatták meg mindig, ekkép a népet a műveltek tanították szöszegésre. Tettek rosszabbat is. Vesztegettek, szavazatot vettek. Pedig a választási jog nagy, szent jog, de a szabadelv arra oktatott, hogy áruba bocsátható s ekkép a népet elvtelenségre tanították a műveltek. Hisz tanult, művelt úr az illető, hát csak lehet követni a szegény embernek s így választottak szabadelvűeket, ezek pedig vitték a népet, az országot a romlás felé.

Ezeket tette a szabadelvűség s mikor így lefestem arcukat, elmondhatom: «Barátom, nem teszek neked igazságtalanságot.» Ha a magyar nép megvet, megutál, ez érdemed jutalma. «Vedd el, ami a tied és menj!» Soha se lássunk téged!

K. H.! «Az Úr félelme a bölcsesség kezdete», (Pld. 1, 7.) Igaz elv a népek kormányzásában is. A szabadelv Isten nélkül, félelme, vagyis vallás nélkül akar kormányozni, azért hiányzott abból a bölcsesség is, tele csupa ostoba tévedéssel s a vége romlás. Térjünk az Úrhoz, hogy mint választottak, hívők a vallás nyújtotta bölcsességgel, hittel, erővel, kitartással mentsük, ami menthető.

Hatvanad vasárnap. Szeretetünk a szabadelvűek iránt.

*„Eljön az ördög és kiveszi az ígét szívből,
nehogy higgyenek és üdvözljenek.”*

Soha ördög annyi isteni ígét ki nem vett az emberek szívéből, mint a szabadelvűség ördöge. Ez a legveszélyesebb felekezet. – Mindenütt ott van. – Irgalom nélkül leleplezni.

Ez a leleplezés hogyan fér össze a keresztyén felebaráti szeretettel?

I. Ha a szabadelvűséget támadjuk, kemény, de igazságos szavakkal illetjük, ha szemükre hányjuk azt, hogy istentagadók és lázadók, mert Istentől elszakadnak s másokat is erre biztatnak; ha kimutatjuk azt, hogy romlásunkat ők okozták s ha ezért kijelentjük, hogy a szabadelvűség gonosz felekezet, ördögi szolgálat, lelket ölő mérég, a jelenkor legnagyobb csapása, – hát akkor a szabadelvűség felháborodik, adja a megbotránkozót és így kiált hozzánk: Hát ez a szeretet? Hát ezt tanította Krisztus? Hát ilyen a mi vallásunk? – Szemükre lobbantják, hogy meggyalázzuk a *szeretet vallását*, hisz Krisztus megbocsátást hirdetett, hogy szeressük ellenségeinket, jót tegyünk üldözőinkkel, rágalmazóinkkal. Ti nem vagytok – mondják ők – Krisztus méltó tanítványai, mert nem így tesztek.

Hát lássuk, hogy a szeretet birkái, vagy a gonoszság igazságos ostarai legyünk-e.

Igaz, ami igaz. Jézus hirdette az ellenségszeretetet, maga is gyakorolta. Malkus fülét meggyógyította, ellenségeiért imádkozott, de jól jegyezzük meg: ellenségeit a rosszban soha sem segítette, hanem ellenkezőleg, híveit, tanítványait, egyházát, tanítását óvta tőlük. Óvakodjatok a hamis prófétáktól! Legyen bennetek több igazság, mint a farizeusokban! – Sőt a népet bolondító farizeusok ellen kemény, erős, korholó, gyalázó szavakat használt, nyilvánosan, a nép előtt: «Lelketek tele van rablással és gonoszszággal». «Elhanyagoljátok az igazságot és Isten szeretetét.» (Luk. 11.) – «Telvék göggel és hiúsággal.» «Kétszeresen fogtok elkárhozni: kapzsiságtok és képmutatástok miatt». «Képmutatók». «Fehérített sírok». «Átkozott kígyók és viperaék fajzatja.» (Máté 23.) – Korbáccsal veri ki a kufárokat.

Ha már most Jézus egy farizeussal találkozott volna, aki pl. gödörbe esve lábát törte, biztos, hogy segített volna rajta.

Jézus ezen eljárása világosságot gyújt, hogy el tudjunk igazodni az ellenség szeretetében.

Ha tehát egy ilyen ellenségünket, egy legnagyobbat, egy szabadelvűt baj ér, háza ég, gödörbe esik, beteg, éhezik, akkor segítünk rajta, mint az irgalmas szamaritánus ellenségén. Ha lehet, megtérítjük, érte imádkozunk.

De hogyha ez a gonosz makacs, sőt minket támad, hitünket, hazánk törvényeit rongálja, akkor védekezünk minden hatásos, igazságos fegyverrel. És ilyen ellenség a szabadelvűség, gonosz, makacs s amint tapasztaltuk, veszélyes a legnagyobb mértékben. És a szabadelvűség elég arcátlan szeretetről beszélni, tőlünk ezt és elnézést követelni, holott ő maga soha sem gyakorolja. Olyan mint az egyszeri gazdag zsugori, aki az alamizsnálkodásról hallván prédikálni, kijövet így szól: ez aztán beszéd volt. Remélem, hogy az embereket arra indítja, hogy nekem bőven adjanak. Hogy ő maga adjon! arra nem gondolt. A szabadelv is kiabál: Szeretetet vallása! Legyetek irántam szeretettel! – De ő maga! o nem teszi. Ő csak gyűlöl, támad, rombol.

II. Ép azért, mert ily veszélyes és makacs gonosztevőről van szó, mint a szabadelvűség, nemcsak a bűnt támadjuk, hanem a személyt is lehetetlenné kell tennünk. Ki velük! Ki újságjakkal, könyvekkel! (Leírható egy utas legyilkolása.) A gyilkos hiába védekezik, hogy nem ő, hanem a golyó ölt. De ő tette be a töltényt, irányította a fegyvert, húzta meg a ravaszt. Nem a golyót, hanem a rablógyilkost akasztják fel, hiába hivatkozik a szeretetre. Az elvet ember hirdeti, tehát ember ellen kell megtorlással élni.

Értsük meg jól a szabadelvűség határtalan szemtelenséget és vakmerőségét! Hitünket alapjában, gyökerében támadja meg. Ő az az ördög, akiről a mai evangélium szól, aki eljön és az ígét kiveszi a szívekből, nehogy az emberek higjenek és üdvözüljenek. Ő az ördög, aki ránk hozta a szociáldemokráciát és kommunizmust. Ő az az ördög, aki hazánk kétharmad részét átadta az ellenségnek és szeretetről mer beszélni, minket arra oktatni! Hát az ördögöt szeressük? Hát a szabadelvűeket szeressük? Mert amilyen megátalkodott és megtéríthetetlen az ördög, ép oly megátalkodott és megtéríthetetlen a szabadelvűség, az ördögnek legméltóbb földi képviselője.

Fel akar támadni, azért kellene a szeretet és elnézés, hogy tovább folytathatná átkozott munkáját.

III. K. H.! Ha már szeretetről van szó, hát van a mi eljárásunkban szeretet, józan, okos, egészséges szeretet.

Ugyebár, ha farkas tör a nyájra s a pásztor nekiesik a fokossal, üti, veri, véresre szabadalja, akkor szeretetet gyakorol? Nem ugyan a farkas, hanem a nyáj iránt.

Ha felebarátunkat rabló támadja meg s oda sietvén a rablót leütjük, szeretetet gyakorlunk, nem ugyan a rabló, hanem felebarátunk iránt. – Így ha a szabadelvűeket támadjuk, szintén szeretetet gyakorolunk híveink, egyházunk, hazánk iránt.

Ilyenformán kell eljárunk Krisztus észjárása szerint a szabadelvűekkel szemben.

A szabadelvűség magot vetett, ez a mag százszoros romlást termett. Ki vele a szívekből! Újságja, könyve, embere csupa mótely, ragály, dögvész. Minden igazságos fegyver jogosult. Helyet Isten igéjének! Legyen szívünk Isten kertje, hol Isten igéje hozzon százszoros termést „a magunk üdvére, egyházunk dicsőségére s így hazánk javára is.

Ötvened vasárnap.

Szabadelvű személyektől és olvasmányoktól óvakodjunk.

„Láss! a te hited meggyógyított téged.”

Bárcsak nyílnának meg a keresztény hívek szemei, hogy nyilván látnák, amik javára szolgálnak, lelke és hona üdvére. Ha valaki nagybeteg, mennyire fogadja, hogyha meggyógyul, soha többé okot nem ad ily betegségre, kerüli azt, ami bajba döntötte. Bárcsak belátnók, hogy nagy bajunkat, annyi lélek vesztét, összeomlásunkat, összezsugorodásunkat a szabadelv okozta. Égjen iránta minden magyar szívben örök, ki nem alvó harag, gyűlölet, mint az ördög iránt; Jézus iránt pedig törhetetlen szeretet, hűség. Hisz látjuk, hogy Ő halálba indul s ezen közben is jót tesz, szemeket nyit föl.

Nyíljanak föl a mi szemeink is, hogy kikerülhessük a főbajt, a szabadelvűséget s ennek híveit, iratait.

Ismételjük, mi a szabadelvűség. Jól be kell vésni az elmékbe. A szabadelvűség – mint mondtam – oly felekezet, párt, osztály, amely nem különzi el magát határozottan az igazhívőktől, nem vall határozottan színt, nem meri megmondani, mit ért szabadelvűség alatt, vagy hazudik, képmutató módon magyarázza, mert fél a felismeréstől, visszautasítástól. De ép ezért csak annál veszedelmesebb, mert a titkos mérget annál gyanút-

lanabbul hintheti el a vigyázatlanok között. Mindenütt ott van. Ha hivatalba lépsz, üzletbe betérsz, ha utazol, mindenütt található, amint kisebbít mindent, ami a vallással összefügg. Pld. amint a feminista nő cseveg Máriáról, kinek – szerinte – több gyermeke is volt.

Felismerésüknél útba igazít a közmondás: madarat tolláról, embert szaváról. A szabadelvű – a durvább fajta – hamar elárulja, hogy neki nem kell a vallás, a pápát, a papságot gyalázza. A finomabb és veszedelmesebb azonban más eljárást követ. A papságnak nem nyílt ellensége, sőt vannak papi barátjai, olyanok főleg, akik csak a templomban papok, azonkívül a világ fiai, szabadeívűséghez hajlók. Hangoztatják, hogy a vallás magánügy, csak a templomba való. Aki a közéletben is alkalmazza a keresztény elveket, az ultramontán, klerikális – pedig ezek az igazi keresztények. Kell a vallás – megengedik, – de csak a népnek. Urnák, tanultnak, műveltnek nem való. Pedig az urnák urasága, hatalma, ha mindjárt király is, micsoda Istenéhez képest? Semmi. A tudós tudománya Istenéhez képest? Semmi. Isten ura, teremtője marad béresnek, uraságnak. Ha a nép a vallást el nem dobta, hát nem is ártott a hazának, hanem a szabadelv, az döntötte romba.

Továbbá, nem szereti az ily szabadelvű, ha mi kemény, igazságos szavakkal támadjuk a szabadelvűség ördögét. Szeretet, béke, megértés, elnézés, hangoztatják, de ha a szabadelv támad ellenünk, akkor hallgatnak.

Ezek álkrisztusok, hamis próféták, akik juhok ruháiban jönnek, belül pedig ragadozó farkasok. Gyümölcseikről megismerhetjük őket.

Ismertettem ezt a fajt, hogyha találkoztok vele, hát tudjátok, kivel van dolgotok.

II. Ott van mindenhol sajtóterméke is. Ha a szabadelvű rendszert fához hasonlítom, akkor a szabadelvűség tana a gyökér, mely az istentagadásból, hitelenségből, az ördög talajából táplálkozik. A szabadelvű emberek teszik ennek a fának törzsökét, ágait, a szabadelvű sajtó, irodalom pedig ennek a fának bódító virágzata. Az erkölcsi, anyagi romlás pedig, melyeket mi, keresztény magyarok annyira tapasztalunk magunkon, ennek a fának átkozott gyümölcse.

S ez a fa hatalmasan díszlett nálunk, ágait kiterjesztette az egész ország fölé s hozta dus virágzatát, sajtója fellendült páratlanul. S ezt a fát, ezt a sajtót ápolta, növelte a keresztény magyarság. És itt van az a pont, ahol a falusi lakosság is vét-

kezett, ahol tolt a szabadelvűség szekerét, annak ismerete nélkül. Ha nálunk nem is tapasztaltam, megtették máshol. Földművesek is s a nemzet egyéb tagjai saját pénzüikkel, verejtékükkel erősítették a halálos ellenséget, a szabadelvű sajtót, a mérget, a romlást.

A szabadelvűség sajtója újságjaival, könyveivel elárasztotta az egész világot, falut, várost egyaránt. Ha könyvet veszünk, vigyázzunk! Mert könyvet kell vennünk. A jó, keresztény irányú könyvekben a keresztény gondolkodás, tudás, erkölcs terjesztetik élvezetes előadásban. Ezek nevelik, művelik a nemzetet. Ezt az irodalmat eddig fenntartották a tanult emberek, de ezek most nem tudják ezt megtenni, elszegényedtek. Most a pénz a falun, földműveseknél van, hát ezek kötelessége, amit eddig nem tettek, az irodalmat pártolni. De, mondom, óvatosak legyünk, csak olyant vegyünk, ami saját ügyünket támogatja.

A kiabáló, Jézushoz igyekvő vakot vissza akarták tartani, tiltani. így tart vissza a szabadelv Jézustól, Istentől, a jótól, hogy kiszolgáltasson az ördögnek.

A vak nem tágított, annál inkább erőlködött. Mi is így tegyünk. A hit és Krisztus meggyógyít.

Uram, hinni akarok benned, mert tudom, hogy ez a hit meggyógyít.

Bójt I. vasárnap.

A szabadelvűség nemcsak erkölcsileg pusztít, hanem anyagilag is.

„Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, mely Isten szájából származik.”

Kezembe akadt egy régebbi újság (1921. okt. 26. Új Nemzedék), mely beszámol az akkor tartott Kath. nagygyűlésről. A közlemények között megragadta figyelmemet Zichy Jánosnak országunk romlásának okairól mondott következő kijelentése: «Ne méltóztassanak azt gondolni, hogy a vörös uralom leverésével, a bűnösök megbüntetésével elenyészett a destruktív szellem is. A vörössuralom, a terrorfiúk, a népbiztosok csak jelenségei, tüneteinek voltak annak az irányzatnak, amelyet a szabados szellem honosított meg a lelkekben és amely szellemet a beteg liberalizmus nevelt nagygyá. Főadatunk tehát, – hogy a destruktív

szellemet csirájában elpusztítsuk, mert mindaddig, amíg ez meg nem történik, produktív munkát végezni lehetetlenség».

Itt a baj gyökere: a szabadelvűség. Ezért iparkodom híveimmel megismertetni az ördögnek ezt a veszedelmes felekezetét, hogy ezt megismerve őrizkedjék tőle minden igaz magyar és keresztény.

Krisztus Urunk mondja a sátánnak: nemcsak kenyérral él az ember, hanem Isten igéjével is. A szabadelvűség Krisztustól el és az ördöghöz fordul, midőn csak a kenyeret, a föld javát tartja meg, a lelki jókat pedig elveti.

Most arról szölok, hogy a szabadelvűség az ige elhanyagolásával a kenyeret is tönkre teszi, azaz a lélek elhanyagolásával a testi jólét is elpusztul.

A keresztény vallás szerint testből és lélekből vagyunk. Isten földből alkotta a testet s bele lehelte az étet leheletét, – a lelket. Természetes, hogy testünknek is gondját kell viselnünk, megbecsüljük a kenyeret, a föld javait is. Művelődés, sőt isteni tisztelet fokozására szolgál az anyagi is; földi javakkal lelki javakat is, szerezhetek pld. alamizsnálkodás által, azonban első helyen állanak a lelki javak, a lélek ügye. «Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja?» «Az éjjel számon kéri lelkedet s amiket gyűjtöttél, kié lesznek?» «Keressétek először Isten országát s az ő igazságát, a többiek hozzáadatnak nektek.» Nincs itt maradandó helyünk, hanem az égben van a mi hazánk.

Ez a keresztény, krisztusi tan.

A szabadelvűség ellenkezőleg, a kenyeret, a föld javait első helyre teszi. Nemcsak első helyre, hanem azokon kívül más javakat nem is ismer. Isten, lélek, vallás, üdv, túlvilági élet öneki nincs, az mind babona, nevetség, gúny tárgya.

Leborult az ördög előtt s hitvallássá tette, hogy a földi jólét, öröm, élvezet, dicsőség, ez az igazi üdvösség. Ezt mondta és tévedett, hazudott, csalt, ámitott. Ő, az ördög ellensége nemcsak Istennek, hanem az embernek is. Most is hazudott, ámitott. A szabadelvűség elvette a lelkijavakat sok embertől, azonban az anyagi javak tekintetében is romlást okozott.

Nem akarok most arról szólni, – bár nyilvánvaló igazság – hogy a bűn s ennek örömei, élvezetei, kicsapongásai nemcsak a lelket kárhoztatják, hanem a testet is tönkre teszik, elgyengítik, kimerítik, hasznavehetetlen rommá, beteges nyüggé változtatják, amely aztán már sem élvezni, sem örülni nem tud; hanem azt akarom fölemlíteni, hogy a szabadelvűség éppen abban, ami-

ben kérkedik, a földi javakban, gazdagságban, előrehaladásban, művelődésben hogyan teszi tönkre a népeket, amint tönkre tette Magyarországot is.

A szabadelv dicsekszik, hogy uralma alatt fellendült az ország. Látszólag igen. De az almában benne volt a féreg s amint az alma nőtt, pirosodott s a nézők mondták: pompás gyümölcs! De nőtt, erősödött benne a féreg is. Így amint az ország haladt előre, vele együtt ment a romlás, léhaság, erkölcstelenség, élvezetvágy s vitte azt a pusztulás felé. Ezenkívül az ország almájába egy veszedelmes féreg furakodott, izmosodott: a szociáldemokrácia. Ezt maga a szabadelv nevelte. Hogyan? Úgy, hogy a szabadelv gyermekei a vállalatlanóság és a szabadverseny. Ez a kettő szülte a szociáldemokráciát. Hogyan? Egyszerű és világos, mint ahogy a rossz fa rossz gyümölcsöt terem. A szabadversenyben jobban bírták a Krisztustagadók. Győztek. Gyárosok, nagyvállalkozók, bankárok stb. lettek s akik nem bírták a szabadversenyt, azok munkásaikká lettek. Ámde ezek is hitüktől fosztottan csak a föld javait áhítoztak. Szervezkedtek hát tőkés kihasználók ellen, hogy maguknak előnyöket tudjanak kicsikarni. Ez a szociáldemokrácia. Végre nálunk uralomra jutottak s ekkor lettek kommunistákká, az összegyülemlett düh kitört, de a vagyon, a jólétben levők, a művelődés ellen is. Mindenütt, vallásban, nemzeti javakban, az ország területi épségében pusztítottak annyit, amennyit csak bírtak.

Tehát világos, hogy a romlás gyökere a szabadelvűség.

Mily istenien bölcsek Krisztus szavai: «Nemcsak kenyérral él az ember, hanem minden igével, mely Isten szájából származik». A szabadelv az ígét megvetette s az ország kenyerét elvesztette-

Meg ne hajoljon senki az ördög előtt, a szabadelvűség előtt!
Távozz tőlünk!

El ne felejtjük gatzetteit! Sok keresztény kisembert tönkre tett a szabadelvűség.

Vallásunkat rontotta.

A Krisztustagadók szolgálivá tette a magyar keresztényt.

Fő okozója a világháborúnak.

Hazánk még mindig fokozódó tönkreemenését, a még mindig növekvő nyomorúságot, inséget a szabadelvűség hozta ránk.

Távozz tőlünk!

Bójt III. vasárnap.

A szabadelvűség erkölcsi kártevéseiről.

„Ha Isten ujjával űzöm ki az ördögöket, tudjátok meg, hogy eljött hozzátok az Isten országa.”

«Ha Isten ujjával űzöm ki az ördögöket, tudjátok meg, hogy eljött hozzátok az Isten országa».

Föltehető, hogy a gonoszlélek nem tudta, kivel van dolga, midőn jézust megkísértette. Nem volt benne biztos, hogy isten fia-e. Ezért a kísértés, hogy megbizonyosodjék. Ekkor felismerte őt s többé nem próbálkozott a kísértéssel, mint úgylát hiábavaló dologgal. Ellenben az emberek közül sokan elszédülnek az ördögi ajánlatra és Krisztus ellen ördögi szolgálatot vállalnak. Így a szabadelvű, szabadgondolkodó, liberális felekezeti. Habár dicsekszik, hogy az emberiség javát előmozdította, végeredmény – mint láttuk – erkölcsi s anyagi pusztulás, mert alapelvül vehető: aki Istennel nem törődik, az felebarátjával még kevésbé. Aki Istent nem szereti, felebarátját sem szeretheti. – A szabadelvűség Istent megtagadja, felebarátját csak annyiban becsüli, amennyiben hasznát veheti, mint valami házi állatjának. A szabadelvű szemében első és egyetlen az *Én*, önmaga.

A szabadelvű saját hasznára, gyarapodására kész tönkre tenni másoknak nemcsak földi, hanem mennyei boldogságát is, kész másokat züllesztetni.

Ebből a szempontból akarok a szabadelvűsége néhány gondolattal rávilágítani.

Megérdemli ez a tárgy sokszoros figyelmünket, hogy megismervén bajaink forrását, védekezhessünk ellene.

A gonosz lélek fufangjai: Elsőben kígyó képében bújva kísértett, ártott. A mai evangéliumbeli embert némává tette. Nemrég a szabadelvűséggel próbálkozott, ezzel szállotta meg az embereket s vakokká tette, hogy ne lássák a szabadelvűség veszedelmeit. Soha annyi megszállott. Elővette nemcsak a szép, hangzatos, megtévesztő jelszavakat, hanem a vesztegetést is pénzzel, ígérekkel, szolgálatokkal, jót tett mással, hogy lekötölezzék. Kéz kezét mos. Ekképen a szabadelvűnek szolgált az is, aki nem ismerte, aki nem tudta, mi az és nem is akart neki szolgálni, de elcsábulva megtette tudatlanságból s így megvesztegetve szolgált neki az egész nemzet, a keresztény is, különösen választás-kor szabadelvűre adván szavazatát. Hiba, véték volt az saját maga,

hazája, Krisztusa ellen, mert ily elvet, szavazatot eladni sem pénzért, sem ígéretét, sem szolgálatért nem szabad. Nincs kincs, melyért az ördög pártjára állhatnánk.

Példa megvilágítja.

Egy királynak két országa van. Az egyik hazája is nyelv és születés tekintetében, a másik ország csak szövetséges egy közös fő alatt. A szövetséges országnak minisztere, államférfia hálából a király, mint jótévedője iránt saját hazája valamely fontos jogát, had-, vagy pénzügyét átjássza a király önkényére, saját hazája kárára. Van-e hozzá joga? Nincs. Saját vagyonát, életét hálából feláldozhatja királyának, de a másét, hazáját nem, sőt köteles ennek jogát, javát védelmezni.

Alkalmazzuk. Van – mondjuk – egy szabadelvű jelölt, aki egykor jót tett veled. Szolgálhatsz neki hálából vagyonoddal, ételledel, de nem szavazatoddal. Ez a hazáé; ez nem a hála, hanem a lelkiismeret kérdése. Így tesz, aki öntudatos, aki tudja, mit cselekszik s így tesz, aki önérzetes, aki ad magára* valamit.

Tanuljunk önérzetes eljárást Krisztus Urunktól... Ha jő a Krisztustagadó, a szabadelvű s pártjára akar vonni, részére megnyerni s ezért hízeleg, ígér, tudd meg, hogy nem őszinte, vesztetre tör. *Távozz tőlem!* Hozza újságjait, könyveit stb., tudd meg, hogy mindez olyan, mint a szűfereg, amely alattomban, csendben dolgozik s hitvány féreg létére hatalmas gerendát porrá őröl. Így dolgozik a szabadelv, amely megrontotta Magyarországot fájának gyökerét. Tehát: «Távozz tőlem!» Úgy-e bár? megpróbálta ez az ördög, aki egykor a kígyó, most a szabadelvűség, majd a kommunizmus alakját vette föl, hittant, papot, feszületet kitiltani az iskolából; megpróbálta a papsággal megtagadtatni hivatását; megpróbálta lefoglalni a templomok vagyonát, magát a templomot. Az ördögi arc ekkor annyira leleplezte önmagát, hogy aki csak nem esztelen, mindenki megismerhette. Hát kiált-suk is: «*Távozz tőlünk!*»

A régi ének szerint: «Virágos kert vala hajdan Pannónia, mely kertet öntözé híven Szűz Mária.» Öntözte a maga szép példáival a keresztény nők számára; öntözte közbenjárásával miérettünk; öntözte Isten drága malasztyával. Termettek is a szép keresztény és hazafias erények. Sz. István jó kertészről gondoskodott.

A szabadelvű kormányoknak nem kellett a boldogságos szűz Mária, sem keresztény, sem hazafias erény, az ördögöt fogadták meg a kertnek, Magyarország kertjének kertészéül. Ez aztán öntözött! Mérget locsolt szerteszt, a szabadelv mérgét, amely

megölte a hazafias és keresztény erényeket s megnevelte a szabadversenyt, a keresztény nép tönkretételét, a vallástalanságot, az élvezetvágyat, a pénzimádást, gyermekek züllését, szülői bánatát, a nép romlását, a haza pusztulását.

Krisztus szavai: «Ha Isten ujjával üzöm ki az ördögöket, tudjátok meg, hogy eljött hozzátok az Isten országa.» Akarjuk Isten országát? Akarjuk a rendet? Akarjuk a jót? Akarjuk hazánk megmentését? Igen? Akkor üzzük el az ördögöt, a szabadelvűséget. Ez az út, amelyiken haladnunk kell. Más út nincs a menekvésre, mint Krisztussal lenni, vele gyűjteni.

Ha a szabadelvűség ördöge megint visszatérhetne, heted magával jönne s akkor rosszabb lenne az ország sorsa, mint előbb.

Maradjunk Krisztussal, ezzel az erős fegyveressel, a gonosz lélek legyőzőjével. Távozz tőlünk sátán szabadelveddel! Mi Krisztuséi vagyunk.

Bőjt IV. vasárnap.

A szabadelvűség független erkölcséről.

„Nagy sokaság követte őt.”

Mit tesz ma a sokaság, mondjuk: fővárosunk gazdag sokasága? Követi az élvezetvágyat, mozikban, színházakban, mulatókban tolong. Fődolgoz a szórakozás, mulatság, élvezet, Isten, az ő szolgálata mellékes, sőt teljesen mellőzött. Mi más a mai evangéliumbeli tömeg! Jézust követve, a természet ölen, a szabad ég alatt gyülekezik az isteni Mester körül, hogy hallgathassa az ő igéit. Ez az élvezete, földiekre nem igen gondol. Ez mellékes. Szegényes táplálék: kenyér és hal, mihez Jézus jóvoltából jut. Isten akarata lesi, melynek megismeréséhez Jézus szavai által jut, az ő igéi által lesz nyilvánvaló, hogy telve hittel életét Isten törvénye, akarata szerint rendezze.

Isten tanítása, akarata ellen cselekszik, aki Istentől elszakad, nem egyes bűnök által, hanem hogyha olyan elveket vall, amelyek az igaz hittel ellenkeznek, amelyek az igaz hívők közösségéből kizárnak.

Ilyen a szabadelvűség. Gyökeresen ellenkezik Krisztussal s kitalálta az Istentől *független erkölcsöt*. Hogy ennek a sátáni gonoszságnak veszedelmét megértsük, gondoljunk arra, hogy teljesen Istentől függünk s azután nézzük, hogy mi az a független erkölcs, amivel a keresztény erkölcsöket helyettesíteni akarták.

Volt már róla szó s mint istenhívő keresztények előtt nem is igen kell bizonyítani, hogy Istentől függünk teljesen és minden tekintetben. Ezt szívesen elismerjük és dicsőségnek tartjuk, ha istennek szolgálhatunk *testtel*, lélekkel. De üdvös ismételten rá gondolni arra az okra, amely a függés elismerésére készítet, mert az ily emlékezés csak erősíti bennünk a készséget Istennek szolgálni.

Isten Urunk, gazdánk, mivel ő alkotott minket a többi láthatókkal együtt. Ha a fazekas ura az agyagnak s készíthet belőle edényt dicsőbb, vagy közönségesebb használatra, Istenről még inkább elmondható, hogy az emberekkel mint tulajdonaival rendelkezhetik, azonban az ő kegyes jósága egyforma magas rendeltetést tűzött ki mindnyájunk számára, lehet itt a földön valaki előkelő, vagy alázatos sorsban, rangban, a túlvilági dicsőség, az Isten látása minden egyesre, mint legfő jutalom várakozik.

Amint a zsoltár szerint: «Az Uré a föld és annak teljessége, a föld kerekessége s minden, ami azon lakik», azonképen végtelen akaratának ereje függésben tart mindent. Nincs senki, aki joggal azt mondhatná, hogy én nem függök Istentől. Ez ellen az akarat ellen lehet lázadni, mint az ördögök s a velük érző emberek teszik, de hatalma alól ezek sem menekülhetnek, – azonban ezen isteni akarat előtt alázattal meghajolni, ezt az akaratot a mi akaratunkká tenni, azaz Isten törvénye szerint élni, ez a dicsőség, ez a bölcsesség, ez az öröm, ez az üdvösség.

Az így okoskodó ész elismeri, Jézus ugyanazt tanította. Tehát a sokaság helyes utón járt, mikor Jézust követvén, benne bízott. Mi is menjünk hozzá, hallgassunk valamit az örök élet igéiből. A hegyi beszédben így szól: «Nem minden, aki mondja nekem: Uram, Uram, megy be mennyek országába, hanem aki Atyám akaratát cselekszi, aki mennyekben van, az megy be mennyek országába.» (Máté 7., 21.) Mily szerencsés tehát az, aki Isten akaratát ismeri, az meg, is teheti és üdvözülhet. Erre az akaratn- megtanít Isten igéje, ezért monda Jézus az őt csodáló asszony szavaira: «Boldogok, akik Isten Igéjét hallgatják és megtartják.» (Luk. 11., 28.) Isten kijelentése szerint az ő akarata nyilvánul a szentírásban, különösen a tíz parancsolatban, a főparancsolatban s egyéb kijelentésekben, *melyeket* röviden a Hiszek-egy foglal magában. Ezen isteni akarat teljesítése a keresztény erkölcs, mely tehát Istentől függ.

Amint már mondtam, Isten akarata, legfő uraságá ellen lehet lázadni, mint tették az ördögök és teszik a szabadelvűek. Oka: kevélység. «Nem szolgálók». Van eszem, elvem, akaratom,

majd az eligazít Isten nélkül is. Ez a független erkölcs. A szabadelvű nem azért teszi a jót, nem azért tartja meg a törvényt, mert Isten akarja, hanem csak azért, mert ő, a szabadelvű jónak látja. Rablás, gyilkosság eszerint nem bűn Isten ellen, ez nem jön tekintetbe, hanem bűn a társadalmi rend ellen.

Ez a független erkölcs semmi erkölcs, ingatag, változó, mert emberektől függ és nem képes arra, hogy az embert lelkiismeretben kötelezze.

Ha Isten uralma nem kell, ki és mi kötelezheti az embert? Ha nincs egy felsőbb létező, hát akkor ki előtt hajoljunk meg? Fáraó ezt kérdezte: «Ki az az Úr, hogy engedelmeskedjem neki?» (Móz. II. 5., 2.) Ha ily vakmerő valaki Istennel szemben, milyen az emberrel? Ki az az ember, aki nekem parancsolni akar? Ha Istentől nem függök, miért függjek embertől? Ha Isten nem parancsol nekem, embernek csak nem fogok engedelmeskedni?

Nincs egy legfő tekintély, azért aztán a folytonos elégedetlenség, lázongás, sztrájk, forradalom, harc, királyok gyilkolása, vezérek gyalázása. Ez a független erkölcs.

Független? Azért mégis csak Isten kezében vagyunk. Jók is, rosszak is. Azok jutalomra, ezek büntetésre.

Jézus nem függetleníttette magát: «Mindazáltal nem az én akaratom legyen, hanem a tied». (Máté 26.,39.) Pedig ez az akarat súlyosan nehezedett Jézusra. Ez az akarat: a csúfság, köpdösés, ostor, tövis, kereszt, szegek. Ezt tette ő Atyja akaratából *miérettünk*. Hát el tudnál szakadni ettől a Jézustól? Tőle tudnál független lenni? Ha ennyi szeretet nem kötöz hozzá eltéphetlenül, akkor nyomorult féreg, átkozott, hálátlan szabadelvű lennél, a sátán barátja, a pokol örököse.

K. H.! Se élet, se halál ne tegyen minket függetlenné Krisztustól, ő mondotta: «Atyám akarata, hogy mindabból, amit nekem adott, semmit el ne veszítsek, hanem feltámasszam az utolsó napon.» (Ján. 6., 39.)

Fekete vasárnap.

A szabadelvűség tagadja a jó és rossz, az erény és bűn között való különbséget.

„*Ki fedd meg engem közületek a bűnről?*” Fenti kijelentést Jézusnál nem csak elnézzük, hanem természetesnek találjuk. A Fiú Isten szent, vétkezhetségtelen, a bűnt kizárja az isteni természet és Jézus isteni személye emberi természetét is bűnmentessé tette. Egyéb emberek megromlott termé-

szettel már gyarlandók, ezt jelenti a mondás, hogy az igaz is hétszer vétkezik napjában. (Plb. 24., 16.) «Az emberi szív érzékei és gondolatai hajlandók a gonoszra ifjúságától». (Móz. I. 8., 21.) «Mi az ember, hogy hiba nélkül legyen?» (Jób. 15., 14.)

És ezek ellenére akad újabban felekezet, amely Istenkáromló vakmerőséggel önmagára meri alkalmazni Jézus szavait: «Ki fedd meg engem közületek a bűnről?» Nem ám azért, mintha telve lennének keresztény tökéletességgel, sőt ellenkezőleg a legnagyobb gonoszságban, az Isten elleni lázadásban bűnösök, hanem azért, mert azt állítják, hogy nincs is bűn, csak egyszerűen cselekedet van, hogy jó-e, vagy rossz, ebben nem tesznek különbséget, tehát ilyen formán az ember nem Vádolható bűnről.

Ezzel szemben meggondolandó, hogy az a társadalom, nemzet, amely erény és bűn közt nem tenne különbséget, az elpusztulna és hogy a bűn létezését bizonyítja a lelkiismeret, a szentírás, Jézus tanítása és szenvedéssel teljes halála.

Jézus nem hízeleg senkinek. A hitújítók, híveket szerzendők, könnyítettek, kecsegtettek, hízelegtek a rossz hajlamoknak, nemcsak egyházi birtokokat, javakat ígértek a fejedelmeknek, hanem a fegyelmen is könnyítettek, pld. eltörölték a böjtöt, fülgyónást. Elég ennyit mondani: bűnösnek vallom magamat. Ez bizony kényelmes dolog lenne megszabadulni a legnagyobb gonoszság terhétől is, – ha elhiszi valaki. Meg a kibeszélés, jó tanács, lelkiismeret-könnyebbülés így ki van zárva.

Tovább ment a hitetlenség, a szabadgondolkodás, egy szóval: a szabadelvű felekezet. Nincs rossz cselekedet, nincs bűn, nincs gonoszság, nincs erkölcs, nincs erény. Ha Istentől független vagyok, akkor parancsa, törvénye nem kötelez, akkor persze bűn sincs, mert az nem más, mint Isten törvényének megszegése. Elvük, hogy az ember szabad, tehát nincs alávetve a törvénynek. Elvük: cselekedd azt, ami neked hasznos, kellemes. Ily tanok persze hódítanak az ördög számára.

Hogy ilyeneket tanítani micsoda örület, ördögi gonoszság, annak bizonyítására értelmes emberek előtt nem kell sok szót vesztegetni, annyira nem, hogy sokan ámulva kérdezik: hát igazán vannak emberek, akik ilyesmit tanítanak? Vannak. Műveltek, tudósok, a világ fiai, az ördög hívei, az Isten gyűlölői. Ki merték nyomtatni azon tanokat könyvekben, újságokban. És ha a világ, eszét veszítve, azokat a tanokat követné, soha sem lenne béke, nyugalom, rend, művelődés. Úgy-e, ha a rablás, gyilkosság, házasságtörés, csalás stb. bűn nem bűn, hanem szabad, megengedett, akkor a falvak, városok lakói néhány nap alatt vadállatokká len-

nének, elképzelhetetlen pusztulás, iszonyat ölné meg minden boldogulást és örömet.

Épen mert az ember szabad akarátú, tehet így, vagy úgy, épen ezért kell a törvény, mely a vétket tiltja.

A szabadelvű saját maga akar magának törvénye lenni. Nem úgy! Erkölcsi rend alapja csak Isten lehet. «Én vagyok a te Urad, Istened... Csak nekem szolgálj!»

Van kötelesség és csak olyan kötelezhet minket, aki fölötünk áll, az Isten. Ha az ember maga magát kötelezhetné, akkor föl is menthetné magát.

Ezen kötelezettségnek, ezen isteni törvénynek érzése velünk születik. Amint Ádám és Éva félve rejtőztek a büntett után, azon mód minden lélek, amely még nincs nagyon eldurvulva, érzi, hogyha gonoszat akar tenni, vagy hogy bűnt követett el.

Egy híres német tudós (Kant) nem győz csodálkozni a lelkiismeretnek ezen a törvényén: «Két dolog mindig új és növekvő csodálattal és tisztelettel tölti el lelkemet minél gyakrabban és tartósabban elmélkedem róluk: a csillagos ég fölöttem és az erkölcsi törvény bennem». Ez a belső, erkölcsi törvény különbséget tesz az erény és a bűn között.

A büntudat Ádám-Évától kezdve mindig gyötörte a bűnös lelkeket, hiába akarja ezt tagadni a szabadelvű hitetlen, mert ellene mond az emberi szív, ellene mondanak Ninive szőrzsákba öltözött lakosai, hamuval hintett fejű királyukkal s ennek minisztereivel együtt. A bünbánat könnyei, melyeket a megtérő bűnösök ontottak. «Elfáradtam fohászkodásaimban... megáztatom fekvőhelyemet könnyhullatásaimmal». (6. Zs. 7., 8.) Magdolna nem szóval, hanem csak könnyekkel tudta kijelenteni bünbánatát. Péter «keservesen síra».

A szabadelv tagadván a bűnt, szembe száll Krisztussal. Krisztus urunk nemcsak szóval tanított különbséget erény és bűn között: Jöjjetek Atyám áldottai! Távozzatok átkozottak! hanem Jézus a legnagyobb csodát művelte és a legnagyobb áldozatot hozta, hogy az emberek a jó és rossz között való különbséget észrevegyék. A Fiú emberré lett s emberi testben szenvedvén meghalt a bűn miatt.

Hogy nincs bűn, ilyent csak az mondhat, aki soha sem nézett feszületre. Nincs bűn? Nézd az átluggatott lábakat! Miért ez? Mert te jártál rosszban. A kezeket! Miért átverve? Mert te nyújtottad ki bűn után. A szent fő! Miért tövissel koronázott? Mert te rosszban törted fejedet. Nem a köpönyeg, a mi bűneink tarták. Nem a kereszt, a mi bűneink súlyosodtak rá. A bűn kardja

ölte meg ezt az áldozati bárányt. A bűn nagyságától iszonyodott el a sötétülő nap, a megrendülő föld.

Van-e hát bűn?

Felelt a lelkiismeret, a síró bűnbánók, Jézus szenvedése és halála.

Van-e nagyobb rossz a világon mint a bűn?

Van.

Az, ha eltagadjuk gonoszságunkat és megmaradunk a bűnben. Ez az ördög konoksága.

Gondold meg Isten szentségét, jóságát, akkor majd nem csodálkozol, hogy tud, mit tud valaki havonként, hetenként gyónni. Az Istenre tekintő lélek a napi gyarlóságot is figyelembe veszi s feddi magát a bűnről. Hogy felébredj, gondolkodjál arról, hogy van törvény, van erény, van bűn.

Nagypéntek.

Krisztus keresztje az ingadozókat, félénkeket határozottakká és erősekké teszi, a makacs gonoszokat elűzi.

Midás király. Jézus is tett olyant mint Midás, az értéktelent értékessé, azaz a gyalázat fáját a dicsőség jelévé, a megvetett keresztet szent ékességgé varázsolta az által, hogy az ő szent teste azt érintette, ó, nemcsak érintette, hozzá volt szegezve, tapadva, vére piroslott rajta. íme a kereszt fája, melyen függött a világ váltsága!

Amint az Úr hajdan a vizet borrá változtatta, azonkép a keresztnek is Jézus emlékénel fogva csodás ereje, hatalma van: az ingadozókat határozottakká, a félénkeket erősekké teszi, a makacs gonoszokat pedig elűzi, elriasztja.

Hogy a kereszt ezen hatalmáról meggyőződjünk, csak egy pillantást kell vetnünk a közel múltra.

I. Sok közönyös ember kiábrándult, sok félénk erőre kapott, mikor a „keresztet támadták az ördög fiai s ki akarták tépni a magyar földből. Ezt a fát, amin az a drága teher függött, ahonnét szeretet tengere áradt a világra, amelyet a legszentebb isteni Bárány vére festett pirosra, ezt akarták tőlünk elragadni. Ő, ha megbecsülték hajdan az oltárt, ahol áldozati állatok vére hullott, hát akkor ezt, a kereszt oltárát, melyen feláldoztatott üdvünkért az Isten fia!

Felbuzdultatok a kereszt iránt s ez lett a megmentőtök.

K. H.! Mikor a kereszthez ragaszkodtatok, akkor megmentettek magatokat s ezt a kis országot a végső pusztulástól. Nézzetek a roppant Oroszországot, mivé lett az ördög fiainak kezében! Mi, csekély nép már rég az ellenség járma alatt lennénk, ha a kereszt által meg nem mentjük magunkat.

Nép akkor pusztul el, ha már nincs hivatása, vagy azt nem tudja betölteni züllöttsége miatt. A mi hivatásunk Krisztus keresztjét tartani az Egyház keleti határán.

A szabadelvűség meg akarta ölni bennünk ezt a hivatást, ezért a pusztulás felé zuhantunk. Meg akarta bennünk ölni a hivatottságra való alkalmatosságot, amidőn a keresttől meg akart bennünket fosztani, de vele együtt a nemzetet is. Cél nélkül semmi, egy nép épen nem élhet. Ha tehát még van szabadulás részünkre, csak abban lehet, ha újra ráeszmélünk arra a feladatra ami végre a gondviselés ide helyezte a magyar nemzetet. Erre a feladatra újra alkalmassá, erőssé tesz bennünket a régi keresztény erkölcsök felújítása és a kereszt.

Ecce lignum crucis! Ez nekünk ismét a megváltás fája. Ha az ördögi gonoszság ki akarta dobni templomból, iskolából, szivekből ezt a szent jelet, könnyel, bánattal, zokogva, sóhajtozva hozzuk vissza. Nincs különb ékesség, áldottabb jel, dicsőbb kiűntetés.

Sz. Bódog a gazdag ügyvéd könyvtárában a feszületre mutatva így szól: «Ha uraságod a bölcsességnek ebből a könyvből nem tanul szorgalmasan, minden egyéb könyveiből több rosszat, mint jót fog tanulni».

A kereszt a magyar nemzet bölcsesség-könyve. Erős várunk és fegyverünk.

II. Csodatevő szent Gergely parton letűzött botja kizöldülve határt szabott az áradásnak. A kereszt is határt szabott a gonoszság áradatának. Ha a kereszt észre hozva megtéríti azokat, akikben van még a jónak valami kis csirája, a megátalkodott gonoszokat nem ereszti magához.

Az ördögfiak áradata elöntött hazát, alkotmányt, sajtó-, szólás- és minden szabadságot, törvényt, magántulajdont s a pusztító ár végre eljutott a templomig, az oltárig, a kerestig. Áruló Júdások csapatja lihegve törtetett a szent helyig, hogy az Isten fiának jelét eltüntesse. De akkor megmozdultak, bátorodtak a keresztény szívek: «Mi végre jöttetek? Vissza!» A sok Júdás meghátrált, Jézus többé meg nem hal, kezükbe nem kerül, hanem majd ti kerültök kezébe s kivet a külső sötétségre.

Júdás kísérete nem igen ismerte Jézust, pedig csodáit, tanításait köztük művelte, de azok a naplopók, csak ivás-evésre, színházra, játékra, káromkodásra voltak hajlandók s arra, hogy őt bérért meg is öljék: Vissza! Ő többé nem adja magát kezetekbe!

Ha gonoszat szólott, tegyetek bizonyosságot a gonoszról. Mi az ördög fiainak vádja Jézus ellen? Semmi igazság, csak a rossz lelkiismeret, gonosz, féktelen indulat, konokság ingerülhet ellene. Vissza, makacsok! vesszetek el bűneitekben!

A Barabások gonosz tömegét rázabadiították Jézus híveire s a hívek a kereszt alá menekültek. Jó helynek bizonyult ez, itt az áradás megállott.

«Íme az ember!» Nem. «Íme az Isten!» A hatalmas, aki meggyőzte a világot.

Bizony Isten fia volt.

Ez a jel győzött.

Húsvétvasárnap.

Jézus feltámadt és a szabadelvűség minden erőlködése dacára feltámadva él a szívekben.

„Mondjátok meg az ő tanítványainak, hogy feltámadott.” Máté 28, 7.

Az angyal parancsából hirdetem nektek, hogy Jézus feltámadott. Súlyos, fontos igazság ez a feltámadás, amely ha meg nem történt volna, sehol sem lennénk, nemcsak üdv nem lenne, hanem a mai műveltség sem úgy, hogy sz. Pál ki meri mondani: «Hogyha Krisztus föl nem támadott, hiábavaló a ti hitetek». (Kor. I. 15.) Hogy meghalt, azt a zsidó is elhiszi, de hogy feltámadott, ettől függ minden igazságunk és egyszersmind ez az ő tanítása és személye isteni voltak bizonyítéka.

Jézus feltámadott testileg is és tanai feltámadva élnek a szívekben.

Jézus feltámadása, vagy inkább a temetése után való megjelenések oly természetes igazsággal vannak leírva, hogy akárhány szabadelvű tudós, tehát hitetlen sem merte és bírta tagadni, annál kevésbé, mert ezért a hitért az apostolok sokat fáradoztak s másokkal együtt meghaltak és semmiért ki tenne olyasmit? Azután, ha rohadt magból nem fejlődik növény, hamis hírből sem terjedhetett volna el az anyaszentegyház. Mivel hát dolgokat nem tagadhatnak le, azt állítják – bizonyítás nélkül, – hogy

Krisztus csak elájultan került a sírba, hol magához tért s kiszabadult, vagy pedig – erre sincs bizonyosság – a tanítványok csak képződtek.

Hogy nem halva temették? Gondoljunk csak a sok vérvesztésre, szegek helye, lándsaszúrás, víz és vér, mindaz kétségtelessé teszi a halált, vegyük ezekhez a halottvizsgálatot s a csonttörés elhagyását. A halál kétségtelen. De ha ájúlva temették volna is el, hogy jön ki sírjából az a gyenge test. A nehéz, lepecsételt kő, az örök. Ő meg volt halva.

Képződés? Igaz, az apostolok is megrémültek, mikor meglátták, azt hívén, kísértet. Ám a félelem, kétely eloszlott, mikor kezeit, karjait, sebhelyeit tapintásra adta, hogy érezzék sebhelyeit, húsát, csontját, mik a pusztá léleknek nincsenek. Evett előttük halat és lépesmézet. (Luk. 24.) Valóságos test, ugyanazon test, a dicső sebhelyekkel. Ez a test előbb meghalt kétségtelesen, azután megint újra élt kétségtelesen. Sz. Péter a zsidókhöz:

«Ezt a Jézust feltámasztotta az Isten, aminek mi mindnyájan tanúi vagyunk.» (Ap. cs. 2, 32.) Sok megjelenését leírja a szentírás.

De hiábavaló törekvés egy ily jézusi élet, érdem, szeretet emlékét kiirtani. Pedig ez volna a hitetlenség célja.

Jótevőknek, nagy embereknek emlékét őrzi kép, szobor, feljegyzés, elnevezés. Jézus emléke még jobban meg van örökítve. Nemcsak képei, szobrai, feszületei mindenhol, imádságok, énekek, könyvek őrzik emlékét, hanem a szívekben isteni malasztokkal élő valóság Ő. Példa az életből. Csodálatos eltévelyedéssel üldözte Jézust a francia kormány is, hivatalosan. Persze a műveltek, a szabadelvűek a nép kedve ellenére. És mily meghatató lánggal ég, él neve, evangéliuma a külvárosok hevenyészett, rozoga templomaiban. Lépünk egy ilyen templomba szombat éjjel, – figyelmeztet egy francia író. Az oltárt sűrű zömök oszlopok félkörben veszik körül, az Oltáriszentség mellett lobogó gertyák fényárral öntik el a félkört s ebben a fénykörben negyven férfi imádja az Oltáriszentséget. Valaki hangosan előimádkozik s negyven durva, érdes férfihang felel rá, negyven hang a lár-mázó, esküdöző, káromkodó, részeges utcai tömegből. Azután elzengenek egy szent éneket, majd térdenállva, leülve elmerülnek az imádságban. Szótlatlan néznek az Oltáriszentségre s a legszen-
tebb megérti a gondolatot, hisz épen ő kelti fel azokat. S ezek itt nemcsak szegények, hanem nyomorultak is. Szakállukat megtépte a szél, vagy elkoptatta a vánkosul használt kódarab, ingükön nincs gallér, kabátjukon, amelyet előbb más viselt, vastag, zsíros szennyréteg. Az emberi nyomorúság legalja ez, amelynek nincs

kenyere, nincs családja, nincs lakhelye s ott virraszt az isteni Mester lábainál.

Ezek szívében az Úr Jézus feltámadott.

Az Úr Jézus feltámadva él a szívekben s ez oly örömdetes, oly szép, oly vigasztaló.

Kik a szegény emberek? feleled: akinek hiányzik ez, vagy az. Ellenmondok. Ily nagy örömmel látszik meg, kik a szegények. A közönyösek. Ezek szánandók, ezek szegények. Nem tudtak részt venni Jézus szenvedéseiben, hidegen hagyta őket a korbácsolás, a tövis, a szegek, a kereszt. Nem is tudnak részt venni a keresztény család, az Úr Jézus népe nagy örömeiben. Mily rideg, vigasztalan szívek ezek! Mikor minden szíven át-rezeg a nagy öröm: feltámadott, alleluja! akkor ők mit sem éreznek. Mikor minden keresztény lélek telve a dicsőség fenséges érzetétől, mely a mi Urunkat körülsugározza, mint a kelő napot a hajnal aranyos dicsfénye, akkor azok kirekesztik magukat azon általános, édes érzelm köréből, amely a hívő lelkeket Isten trónja mellé emeli. Ők megmaradnak a hétköznapi poros egyhangúságában, mert földön járó lelkük nem érzi a szent író örömtől túlaradó felkiáltását: Ez a nap, melyet szerzett nekünk az Úr, ujjongjunk és vigadozzunk azon!

Lehetsz szegény egészségben, vagyonban, de ha a feltámadott Jézus dicsősége örömmel lángol lelkedben, gazdag vagy.

«Mondjátok meg az ő tanítványainak, hogy feltámadott» Ti vagytok Jézus tanítványai s én mondom nektek: Ő feltámadott. Ha örülsz ennek a hírnak, akkor Jézus atyjafia vagy, mert ő monda az asszonyoknak: «Jelentsétek meg atyámfiainak». (Máté 28., 10.) Nem apostol, nem tanítvány immár, hanem atyjafiai Jézusnak, mert örültek Jézus feltámadásának.

Ez gazdagságod, hogy Jézus atyjafia vagy. Mi a gazdagság! Az ő atyjafiának lenni! Ez a gazdagság az, hogy mint Jézus atyjafia, híve részt vehetsz majd az ő dicsőségében.

Fehérvasárnap.

Hit nélkül való, független erkölcs balga értelmetlenség.

„Boldogok, akik nem láttak és hittek.”

«Tiszteljük a más meggyőződését», szépen hangzó, hamis jelszó kitalálva a szabadelvűségtől a saját javára s a vallásos hívők kárára. Gonosz elv, mert vannak bűnös meggyőzések, amelyek épen nem tiszteletre méltók. Hamis elv, mert ennél

révén a hitetlen szabadelvűség önmagának tiszteletet, elnézést követel s velünk szemben hogyan gyakorolta ezt? Sehogy. Szépen tisztelte hitbéli meggyőződésünket a kommün, a szabadelv gyermeke.

Szóltam már a független erkölcsről, ami iránt semmi tisztelettel sem tudunk viseltetni, mert az semmi erkölcs, hanem Istentagadás. Most újra szóvá teszem ezt, még pedig sz. Tamás esetéből kifolyólag s rámutatok arra, hogy a hitetlen, független erkölcs balga értelmetlenség.

1. Mi történt sz. Tamással? Azt tapasztalta, hogy meggyőződését nem tartják tiszteletben. Ez szerencséje volt, mert így hitetlenségéből kigyógyult. Ugyanis az ő meggyőződése az volt, hogy aki annyira meghalt, mint Jézus, aki harmadnapig sirban pihent, azt mint élőt többé soha sem fogja megláthatni. Hiába beszéltek neki a többi apostolok, biztos, hogy szemrehányást kellett tőlük hallania. Mindegy. Megmaradt meggyőződése mellett. Nincs feltámadás. Talán Jézus tisztelte ezt a meggyőződést? Nem. Nem tisztelte ű a farizeusok meggyőződését sem, hanem ellene küzdött. Szelíden, de azért korholta Tamást: «Mínhogy láttál engem, Tamás, hittél». Előző szavaimnak, hogy harmadnapra feltámadok, nem hittél, holott láttad csodatételeimet; neked külön meg kell jelennem, sebeimet mutogatnom, hogy higyj. Szelíden korhol, mert Tamás nem gonosz, nem megátalkodott, képmutató, hanem csak gyenge és nehéz értelmű a hit dolgában.

Balगतogok, vagy gonosz szívűek meggyőződése a szabad erkölcs, a független erkölcs, a hit nélkül való erkölcs. Ezt az elvet nem tiszteljük, ez ellen küzdünk kemény szavakkal is, mert nem jóakarató, hanem gonosz, Istentelen emberekkel van dolgunk.

Boldog, aki hisz Istenben, Krisztusban. Boldogtalan, aki hitetlen, mert nemcsak magát kárhoztatja, de feldúlja a társadalmat is, mert ez hitétől megfosztottan nem tud biztos, állandó, erkölcsi alapot találni.

2. Az erkölcs az a parancsok megtartása, törvények tisztelete, jó cselekedetekre való törekvés. Független erkölcs, ha azokat nem Isten kedvéért s akaratáért, hanem önbelátásból, önhasznóból tesszük. Ez pedig Isten megvetése. Hát ez nagy hálátlanság és bűn a Teremtő iránt, aki nekünk életet adott s ők hallani sem akarnak az Istenről. Ellene mond ennek a józan, becsületes észjárás s a rendes emberi természet, mert hisz első erkölcsi törvény, hogy alkotónk iránt hódolattal, jótevőnk iránt

hálás köszönettel viseltessünk, amint a főparancs meg is követeli s ezt a természetes követelményt megtagadja a szabadelv. Hiába, aki Istentől elszakad, az elszakad a józan észről és igazságtól és oktalan állításokra vetemedik. Akik elég gyalázatosak voltak hirdetni, hogy isten szavára ne hallgassatok, természetesen eljutottak oda is, hogy a gyermekeket arra oktassák, hogy szüleik iránt engedelmességgel, hálával nem tartoznak.

Akad-e becsületes ember, aki ilyen véleményeket tiszteletben tarthatna?

3. Az erkölcsi törvény az a zsinór, amely irányít, mit, mikor, hogyan kell tenni, vagy elhagyni. Csakhogy ki mit alkot, az annak nemcsak formát, hanem rendeltetést, célt, törvényt is ad. Nekünk Isten adott létet, hát adott alakot, ad célt, ad törvényt is. Istenben való hit nélkül pedig soha sem tudnók meg, mi a helyes teendő, hit nélkül célunkat sem tudjuk megismerni, elérni, sem hivatásunkat betölteni. Ezért mondatott: Hit nélkül nem lehet üdvözülni.

4. A bűn nemcsak azért bűn, mert megfoszt a malaszttól, Isten akaratával ellenkezik, hanem gonoszság a testi jólét, egészség s a társadalom java ellen. Ezért jelentett ki Isten némely cselekményeket bűnnek. Pl. lopás, gyilkosság, stb. A gonosztól óvni nem elég külső, büntető törvény, csendőr, rendőr, mert ezek nem tudnak meg mindent, hanem csak egy lelki csendőr, lelki törvény, a lelkiismeret, az Istentől való függés tudata; ezt pedig csak a vallás tarthatja” éberen s teheti érzékennyé, nevelheti befolyását. Istenfélő lelkiismeret hiján csendőr, rendőr, katona nem ér semmit, sőt veszedelem.

A bűn, kihágás, gáztett ellen sokkal többet ér s jobban véd a vallásból táplálkozó lelkiismeret, mint az emberi törvények büntető erejétől való félelem.

Hitünk erősítésére tartá meg jézus sebhelyeit. Mily drága kincs a hit, hogy az áldott test oly sebeket hagyott magán üttetni s azokat megőrizte a hit ébrentartására.

Boldog aki hisz neked és benned, Jézus! Tamás látta a sebhelyeket és hitt; mi higyjünk, hogy megláthassuk azokat a dicsőségben.

Húsvét után II. vasárnap. A szabadelvűség nem jó pásztor.

„Én vagyok a jó pásztor.”

A sokféle elv és párt közt hogyan lehet eligazodni? Ide-oda rángatják a népet: keresztényelv, szabadelv, szabadkőművesség, szabadgondolkodás, demokrácia, szocializmus, kommunizmus. Népfelség! Holott Isten a népek ura, ő rendel pásztorokat a népek fölé, ez az igazság.

Ki hát a jó, illetékes pásztor?

Isten a mi urunk, nála az üdv, hát jó pásztor az, aki hozzá vezet s neki megőríz. Ez Krisztus. Megismertet Istennel. «Egy a ti Mestertek, Krisztus». (Máté 23., 10.) «Én vagyok a világ világossága». (Ján. 8., 12.) «Lélek az Isten». «Irgalmasságot akarok...» «Nem minden, aki mondja: Uram, Uram...» «Hogy megismerjétek őt, aki engem küldött, az Atyát». A tévelygőket hívja. Apostolait elküldi, hogy hozzá tereljék a juhokat keresztel, meggyőződéssel, nem karddal, vérrel.

Lelkük a fő, a halhatatlan, első gondozás tárgya. Jézus szent, boldogító földi életre tanít: «Mit használ az embernek...?» «Ne féljete azoktól...» «Keressétek először ...»

Óriz a tévtanoktól, ördögtől, csábításaitól, a büntől. Ezt tette Jézus: «Óvakodjatok a farizeusok kovászatól, ami a kép-mutatás». «Távozz tőlem sátán». «Menj el és többé ne vétkezzél». «Óvakodjatok a hamis prófétáktól».

A jó pásztor nemcsak fárad, tanít, példát ad, hanem ha kell életét is feláldozza, szembeszáll a ragadozókkal. Ez tette Jézus. Vérét, életét adta. Ez aztán a döntő bizonyíték, mert itt válik el, ki a béres, ki nem.

Jézus után az anyaszentegyház tanításával, szentségeivel, szentjeivel, vértanúival a pásztor. A szentek előbb magukat javították, reformálták, azután a népet.

Nem jó pásztor a hitetlen szabadelvűség.

Mert Istentől, a legfőbb jótól elvon, Urunk iránt hálátlan-ságra tanít, az ördögnek szolgált ki.

A lélekkel nem, csak a test javaival törődik, csak a mulandókkal foglalkozik.

Rossztól, büntől nem óv, tévedéstől nem ment meg, hanem inkább rávezet. Hisz maga a bűn és tévedés.

Nem a nyáj, hanem a saját javával törődik. Láttuk a kommunistákat. Mindent tönkre tett, maga szerzett, azután szökött,

elhagyva a nyáját. Életét dehogy adta, mint a hős, a szent vértanuk, sőt akasztás, golyó járt a juhoknak. A jogos háború ellen jajgattak s otthon csinálnak végnélküli háborút. Nem magukat áldozzák föl a népért, hanem a népet önmagukért.

Íme, ha figyelünk, megismerhetjük, kik a jó pásztorok, kikhez csatlakozzunk.

A szabadelv csak földieket ígér, az eget elveszi, de ezáltal a földieket is elveszti, azaz tönkreteszi a társadalmat.

Krisztus csak eget ígér, sürgeti, hogy erre törekedjünk, de azért ekképen a földiekben is jobban boldogulunk, mert *az égi törvény terem földi rendet*, társadalmi fejlődést, művelődést, boldogulást, békét, jólétet.

Jézus s Egyházának előjárósága, Jézus tanításának letéteményese a jó pásztor.

Hallgassunk rá! Kövessük őt!

Húsvét után III. vasárnap.

A szabadelvűség tana, hogy a „valláserkölc s a társadalomban, politikában nem szükséges”, átkos és veszélyes tan.

*„Nektek most szomorúságtok vagyón.”
Ján. 16, 26.*

Az Üdvözítő figyelmezteti apostolait, hogy majd el fogja őket hagyni és megjövendöli, hogy akkor szomorúak lesznek és nyomorultaknak fogják magukat érezni. Hogy is ne? Krisztus nélkül, aki támaszuk, reményük, üdvük volt, akihez szeretettel ragaszkodtak s akire bizalommal néztek.

Alkalmazzuk ezt a körülményt a társadalomra, a nemzetek életére.

Krisztus nélkül, azaz a vallás-, erkölcs-, erényre való törekvés nélkül a társadalom, a nemzeti élet, látjuk, tele van bajjal, nyomorúsággal, siralommal, fájdalommal, mert Krisztus nemcsak az apostoloknak mindene, hanem mindene, fenntartó alapja, boldogítója a társadalomnak, nemzeteknek úgy, hogy kimondhatjuk, hogy a szabadelvűség tana, miszerint a valláserkölc s a társadalomban, a politikában, a nemzetek kormányzásában nem szükséges, átkos és veszélyes tan.

És ép evvel ellenkezőleg ki fog tűnni, hogy a nép java azt kívánja, hogy a világi, a polgári hatóság együtt működjék az egyház elöljáróival és hogy a népek kormánya, ura annál bölcsebben kormányoz, uralkodik, minél jobban ápolja a vallást és az erkölcsöt.

Bárcsak minden keresztény fel tudná fogni és megérteni, mi az a szabadelvűség, hogy mekkora veszedelmet hozott ránk, hogy ez a mérgező ölte meg a keresztény gondolkodást, érzületet s evvel együtt az országot. Hogy ez az elv lázadás az Isten ellen s elszakadás tőle. Hogy minden erkölcs, erény sirásója s a társadalom felforgatója.

Teljes istentelenség, ördögi szolgálat ez, azonban vannak szelídebb bajnokai is, akik elnézik, megengedik, hogy egyes ember lehet vallásos otthon és belsőleg, de a közügyekben, a kormányzatban szabad Isten parancsait megszegni, ott nem a keresztény elv, hanem a hasznosság az irányadó. Erre megint van egy jelszó: Az Egyház és állam szétválasztása. Értelme az, hogy az állam, a kormányzat az Egyházzal, vagyis a keresztény elvekkel nem törődik, hanem megengedett a hazugság, színlelés, kapzsiság, aki bírja, marja elv szerint a gyengébbek elnyomása s ebből kifolyólag emberirtó, özvegyeket, árvákat termő háborúk indítása. Ha a kormányokban és egymással való érintkezéseikben a keresztény elvek érvényesültek volna, az a retentő háború s a mai nyomorúság elmaradt volna.

Nem kell semmi különös észtehetség annak belátásához, hogyha Isten alkotta az embert, még pedig úgy, hogy társaságban éljen, hát akkor ura a társadalomnak, a nemzetnek is és törvényei ezt is kötelezik csak úgy, mint az egyes embert.

A kormányhatalmak ezért rendeltettek Istentől, hogy a népek anyagi és erkölcsi javát előmozdítsák és nem azért, hogy az Egyház befolyását, működését megbénítsák, sőt megszüntessék. Amint a polgári kormányzat és törvénykezés rendje a vallási rendszerből származott, azonkép ez a két hatalom; a polgári és az egyházi nem ellenkezik a polgárok kára nélkül, hanem egymást támogatniok kell. Ha lerontatik az Egyház által képviselt erkölcsi hatalom és tekintély, a fegyver semmit sem ér.

Amint az apostolokra szomorúság várt, ha majd Jézus nélkül maradnak, azonkép a nemzetek nyomorúságban sínylődnek, mert a kormányok, a népek urai elűzték Jézust, a keresztény elveket s azok nélkül akarván kormányozni, irtózatossá bűnöket követtek el s itt van a büntetés: a nyomor, pusztulás, siralom, jajgatás.

Ellenben ha Jézus jelen van a kormányzatban, ha az uralkodó, a kormány nem függetleníti magát Istentől, hanem elismeri legfő uraságát, az a kormányzat valóban a népek boldogítására törekszik, mert tudja, hogy felelős érte. Olyan pásztor lesz, aki nem magát, hanem a nyáját legelteti. Az igazság, ez a ritka növény, csakis Isten kertjébe tenyészik s ha az uralkodó innét veszi kormánypalcáját, az kedvelt, népszerű lesz, mert a nép semmit sem becsül jobban, mintha kormánya részéről igazságot tapasztal. «Szeressétek az igazságot, kik a földet Ítéletek». (Bölcs 1., 1.) Józsafát Izrael bíráihoz: «Az Úr félelme legyen veletek és mindent szorgalommal cselekedjete, mert a mi Urunk Istenünknel nincs hamisság, sem személyválogatás, sem ajándékok kívánsága». (Krón. II. 19., 6., 7.).

«Halljátok királyok!... A hatalom az Úrtól adatott nektek és az erő a fölségestől, ki számon kéri tetteiteket». (Bölcs. 6., 4. A lelkiismeretes király. Nagy a. II. 354.).

Krisztus sokáig volt távol a kormányoktól, ideje, hogy visszahívjuk. Imádkozzunk istenfélő kormányzatért. Az Egyház nem hiában szokott imádkozni az uralkodókért, nem hízeldésből, hanem fontos közérdekből. Aztán, amennyiben rajtunk áll, szavazás, elterjesztés által mi is legyünk rajta, hogy a kormány, képviselőház keresztény elvű legyen. Legyen velünk Jézus a társadalomban, kormányzatban, politikában, akkor a mi szomorúságunk öröme fordul.

Húsvét után IV. vasárnap.

A szabadelvűség hamis jelszava: Szabad egyház szabad államban.

„Mikor eljön az igazság lelke, megtanít titeket minden igazságra.” Ján. 16.

«Még sokat kellene nektek mondanom, de most el nem viselhetitek». (Ján. 16., 12.) Vagyis nem értenétek, hanem csak elméteket terhelném vele. Nem tudom, nem így vagyok-e én is veletek, K. H.! mikor a szabadelvűséget, hitetlenséget emlegetem. Tán így szólsz magadban: Nem értem ezt, nem tudom elviselni, nem nekem való. Nem érted. Ez neked ok arra, hogy nem hallgatod szívesen; nekem pedig ok arra, hogy róla beszéljek, ép azért mert nem érted, hogy megértsd. Nem hallod szívesen: tudatlan falusi, vagy még csúfabb megjegyzést mondanak

rád. Hát azért Hát azért szólok, hogy ne légy tudatlan, hanem értelmes, jártas; tudd, hogy miről van szó, mikor a hitetlen szabadelvűséget emlegetik, hogy meg ne foghassanak szép, de hamis jelszóval, hanem légy tisztában, hogy mit jelent a szó és vedd észre a benne lappangó hamisságot, ördögi hazugságot.

Említettem a múltkor egy szabadelvű jelszót: az állam és az Egyház szétválasztása – vagy máskép: Szabad Egyház szabad államban.

Nézzünk ennek a mondásnak a szemébe!

A Szentlélek eljött, az apostoloknak eszébe juttatta az igazságot s rávezette őket. Az Anyaszentegyház őrzi ezt az igazságot s az Anyaszentegyház őrzi a Szentlélek s ezen igazság fényénél látjuk az álnok ellenség jelszavainak hamisságát. Az Anyaszentegyház az igazság edénye s ha az állam el akarja magát különíteni az Egyháztól, mit jelent ez? Hogy az isteni igazságot az állam eltolja magától: nem kell. Az Istentől elszakadtna a maga útján jár s az Istentől függetlenül akar kormányozni, népeket boldogítani.

Oktalanság ez.

A polgári hatalmat Isten rendelte. «Nincs hatalmasság, hanem csak az Istentől». (Róm. 13.) Ez a törvény benne van az emberi természetben. Isten az embert társadalmi életre alkotta, társadalomban pedig kell fő, kormányzó, aki rendet tart, mert máskép ország, társadalom fenn nem állhat. Ez világos dolog, de ha akarod, legyen példa által még világosabb. A sok gyűlevész kalandor, szökött gonosztevő kinczsásó Amerikában. Eleinte semmi rend köztük, hanem gyakori rablás, lopás, gyilkolás, kiki védekezett, ahogy tudott. Ez így nem megy. Jött a népítélet, a lincs. Azután előljáráóság, bíró, rendőrség stb. szóval kormányzó-szervezet. Ez a népség sem tudott anélkül ellenni. Ez tehát kell a polgári rend biztosítására isteni terv szerint. De az Egyház szinte Istentől való, az Úr alapítása egy felsőbb jólét, az örök üdv elnyerésére. Mindkettő Istentől való, tehát egymással a nép kára nélkül nem ellenkedhetnek, sőt egymást kell segíteniök. Tehát a polgári hatalom nem mondhatja észszerűen: semmi közöm az Egyházhoz, mert ez annyi: semmi közöm az Istenhez, semmi közöm Krisztushoz. Már pedig így beszélt a szabadelv. Ez tehát lázadás Isten ellen, veszélye a lelkeknek, de egyúttal lerontása a földi jólétnek is, mert aki Istent nem ismer, az végeredményben csak a maga javát, dicsőségét, hasznát keresi s nem a rábízott nyáját.

Ez az értelme a szétválasztásnak. A gonosz eredmény is mutatja az elv hamisságát.

Másképpen szólva: Szabad Egyház szabad államban. T. i. a szabadelv szerint szét kell őket választani s azután Egyház, állam szabadon működjenek a saját hatáskörében. Milyen szép az első hallásra! Pedig olyan hazugság, amilyent az ördög sem talál ki mindennap. A szabadságot emlegeti, holott ellenkezőleg van, mint ahogyan mondják és a gyakorlatban alkalmazni óhajtják, mert így tisztára szolgaságot jelent az Egyház számára. Elnyomatás, megbénítás.

A szabadságot csak hazudtak az Egyház számára. Ne legyen – mondották – kiváltságos Krisztus Egyháza, legyen oly jogú, mint a többi, legyen köztük szabadverseny, ez előmozdítja a papság buzgólkodását; mint emlegették a polgári házasság vitáiban is.

Hát szabadverseny! Hanem mikor az Egyház önkormányzatot követelt, mint a felekezetekben megvan, a szabadelv ezt ellenezte, mert az Egyház felszabaduló hatalmával, anyagi erejével, iskoláival a versenyben legyőzhetné a többieket. íme a farizeus szabadelv!

Szabad Egyház, ha jogait, kötelességeit szabadon gyakorolhatja. Ez következne a szétválasztásból, de nem így van. Pl. ebből hozták ki Franciaországban a templomok elvételeit, egyházi körmenet tartásának, papi ruha viselésének eltiltását. Mert mit csinál a szabadelvű kormányzat a szabadnak mondott Egyházzal? A közjog alá helyezi, mint valami tejszövetkezetet s annyi jogot enged neki, amennyit akar. Pl. az elkeresztelés, a polgári házasság, hol a szentségek kiszolgáltatásában nincs, nem volt szabadság.

A pap, mint magánember, honpolgár a közjog alatt áll. Helyes. De az nem helyes és nem szabadság, ha a szentség is közjog alatt áll, hogy az Úr Krisztus, az ő rendelkezése, szentsége húzza meg magát a sarokban s elégedjék meg a kegyelemorzsákkal, melyeket azok az emberek juttatnak neki, akik életüket a jó és hatalmas mennyei Atyának köszönhetnék, ha volna bennük háláérzet és beismerés.

Ez hát a jelszó és ez az értelme. Nem szabadság, szétválasztás, hanem szolgaság, megbénítás.

K. H.! Ne mondd: Ez az Egyház és a papok dolga, én nem törődöm vele. Ez is hamis elv.

Te is az Egyház tagja vagy, nemcsak a pap; te is hivatalos vagy az üdvre; a parancs nemcsak a papságot, hanem a híveket

is kötelezi; sőt a pap is csak azért van, hogy nektek az ígét hirdesse, Isten akaratát kijelentse, parancsaival megismertessen, azok megtartására intsen s így üdvre segítsen.

Nemcsak az Egyház és a papság ügye. Megismerhetted ezt a kommunizmus alatt. Akkor nemcsak az Egyház, hanem a hazafiak, a hívek is üldöztettek, nemcsak az egyházi, hanem a társadalmi, állami életszervezet is felbomlott, vagyon- s életbiztonság megszűnt.

Az Egyházat a hitetlen szabadelv elleni harcaiban kár volt magára hagyni, mert az Egyház nem annyira önmagáért, hanem sokkal inkább az egész kereszténységért, minden lélek üdvéért küzd, harcol, fárad, viaskodik. Ha bűn Krisztusban nem hinni, veszedelem az Egyházban nem bízni. Krisztus az igazság, az Egyház pedig ezen igazság őrizője, fenntartója és hirdetője.

Húsvét után V. vasárnap.

A szabadelvűség nem akar Istenről tudni.

„Hisszük, hogy az Istentől jöttél ki.”

Nemcsak Krisztus, hanem minden jó Istentől jön ki. «Minden jó adomány és tökéletes ajándék onnan felülről vagyon, leszállván a világosság Atyjától, akinél nincs változás». (Jak. 1, 17.).

Ezért rettenetesen hálátlan a szabadelvűség, mely nem akar Istenről tudni.

Időszerű erről szólni, mert már megint úgy tetszik, hogy a gaz túlnövi a gabonát, minden kormányváltozás új erősödése a szabadelvnek, színtelenedése a keresztény irányzatnak.

Ha a szabadelvű nem hisz Istenben, menthetetlen a bűne, mert hitelenségének oka saját rossz akarata.

Ha pedig hisz, akkor menthetetlen az ő hálátlansága, mint lett volna a felápoltság a szamaritánus iránt.

A keresztény elveket bármily ürügy alatt kizárni a kormányzatból örült oktalanság, téboly és gonoszság. A szabadelv elsőben csak annyit akart elérni, hogy a kormányzatban ne legyen felekezeti színezet. Minek oda a hitvallás, mikor minden polgár, zsidó, keresztény, hívő, hitetlen kormánya. Legyen közömbös. Ez a helyes, ez az európai magaslát. Bevált a módszer, a kormányok meghajoltak a szabadelvű tan előtt, melyet a szabadkőművesek harsogtattak: legyünk hát közömbösek.

A szabadelvű, Krisztustagadó sajtó oly gyávává tudta tenni a kormány embereit, hogy nem mertek volna hitvallásos gyűlésen, tüntetésen részt venni, ily egyesület, kör tagjaivá lenni. A kormány embereit a szabadelvű sajtó kormányozta. Ez úgy jött ki, mintha három, négy zsidógyerek miatt az iskolából eltávolítják a feszületet, mert azokat sérti, de hogy ötven, hatvan megkeresztény kath., az mindegy, az nem számít.

Ez a semmibevétel sértő Istenre, de minden keresztényre is.

És csak üres kifogás, hogy a kormány nem lehet hitvallásos, hanem csak közömbös; valójában ez a közöny hitetlenség öbenük, a szabadelvű kormányok embereiben volt.

Azután szerencsétlenség az egész nemzetre. Láttuk. Istentől elszakadva összeomlottunk. Nemcsak az arra rászolgáló szabadelvűek szenvedtek és szenvednek, hanem a hívő nép is, mely gyenge volt és türte az istentelenek uralmát, rájuk szavazott, vette hírlapjaikat, akkép bűnrészes levén, maga is bűnhődik.

Ha nem lenne oly veszélyes, nevetni lehetne a szabadelvűség erőlködésén, hogy Istentől szabadulni akar. Hát lehet Istentől szabadulni? Hát ki adta a természet törvényeit? Hát lehet a természet törvényei alól szabadulni? Hát lehet magunkat függetleníteni a levegőtől, víztől, tápláléktól, naptól, esőtől, fénytől stb.? «Hova menjek a te lelkedtől? És hova fussak színed elől? Ha felmegyek az égbe, te ott vagy, ha leszálok az alvilágba te jelen vagy. Ha a hajnalt megteszem szárnyaimnak s a tenger végső határain lakom: oda is a Te kezéd visz engem s jobbod tart engem». (138. Zs.). «Azt véled, hogy én csak a közelben vagyok Isten? – Úgymond az Úr – és nem vagyok-e Isten a távolban is? Elrejtőzhetik-e az ember bármi titkos helyen, hogy én ne lássam őt, – úgymond az Úr – vájjon az eget és a földet nem én töltöm-e be? (Jer. 23., 23.).

Hallottunk szép, biztató kijelentést pénzünk értékének emeléséről. Jött a szárazság, vagy két hónapig tartott a tavasszal. És a kijelentést megtoldották azzal: ha lesz eső. Mít mondasz szabadelvű? Ha lesz eső? Ki ad esőt? Mi hoz esőt? A természet, az ő törvénye. Ahán! Már Istennél vagyunk! Oda, Hozzá jutott a szabadelvű. Futottál előle, tőle s most ott vagy: «ha lesz eső». Hát csak tréfa az a függetlenkedés, komolyan nem megy, hiába minden, függünk Istentől, a természet Urától, törvényeinek alkotójától. Nem lehet őt elkerülni. «Isten a legnagyobb gazda.» Mily okos a magyar ember, ha el nem ment a józan esze a szabadelvűség gőgjétől. Hiába az ember ipar-

kodása, ha nem járul hozzá Isten áldása. Hogy is mondta sz. Jakab? «Minden jó adomány»

K. H.! Ma, május elsején Fülöp és Jakab apostolok emlékünnepe van. Az éhező nép a pusztában. Fülöp mondja: kétszáz tizes ára kenyér nem lenne elég nekik. És öt kis kenyér elég lett nekik a Gondviselés jóvoltából. S ez most is szaporít. Egy mag hoz ötöt, tízet, százat. S a szabadelv független akar lenni Istentől, mikor pedig Őtöle jön minden.

Mi, K. H.! legyünk őszinték, becsületesek. Maradjunk Istennél! Körmenetekre megyünk. Leborulunk nyíltan, kint, az egész világ láttára. Lásson az Úr, az ég, a felhők, a madarak, hegy, völgy, a vizek: ezek az Isten emberei, jók, alázatosak; Istentől jöttünk, Istenhez akarunk visszatérni.

Áldozócsüörtök.

A szabadelvű hitetlenség tagadván a túlvilági életet a földi életet megfosztja értelmétől.

„Az Úr Jézus felvétetek a mennybe és ül az Istennek jobbjára felől.” Márk. 16, 19.

Az Úr Jézus többé meg nem hal emberi természete szerint sem. Más hazába tért azért, – mondja a szentírás -, hogy ott jutalmát elvegye, emberi természete kárpótoltassék a szenvedésekért.

Kell tehát túlvilági életnek lenni az igazság szempontjából.

Bizonyosság 1. a szentírásból, 2. a józan eszből.

1. A mai evangéliumi szakasz: «Az Úr Jézus felvétetek mennybe». Ez az, amiről már beszélt előbb: «Aki öbenne hisz, ha szintén meghal is, élni fog». (Ján. 21., 21.). «Az igazak az örök életre mennek.» (Máté 25.) A dúsgazdag és a szegény Lázár.

2. A földi életnek semmi értelme túlvilági élet nélkül. Ez olyan közvélemény, hogy a pogányok is hitték mindenhol. Az ebben való hitetlenség magában hordja a társadalmi élet felbomlásának csiráit, mert arra tanít, ösztönöz, hogy ezt a földi életet, t. i. élvezeteit minden áron kihasználjuk, korlátlanul kiélvezzük, tekintet nélkül a felebaráti szeretetre.

A mulandóság, földi dolgok hiábavalósága oly szembe tűnő, hogy nem is kell róla beszélni, ott van mindenki szeme előtt. Mégis elfelejtik, mégis csak kell róla szólni. Például elfelejti

a szabadelvű, az istentagadó. Csak irkál-firkál asztalánál, vagy csak beszél-beszél s eszében sincs, hogy mi lesz a vég, hogy utóvégre hova lukad ki mindez a sok beszéd, izgatás, dühös-ködés, hazugság, rágalom, gonosz indulat, felforgatás, stb.

Rajzolja a szebb jövőt, de ki biztosít róla? S akik most meghaltak, mondjuk nyomorult élet után, hát azok hol nyernek igazságot? Ha nincs másvilág, akkor mi kárpótolja őket a földön érzett fájdalmakért, szegénységért, kínokért, műveletlenségért? A szabadelv szorultságában így szól: az utódokért, ezek javáért szenvedtek. Hát ugyan – kérdem – hol vannak ezek az utódok, akik semmi rosszat sem érnek? Sehol. Majd ezután! Hiú biztatás, mert soha el nem múlik a szenvedés, kin, míg földi élet lesz. Meg ha igaz lenne is, hát az utódok miért különb embrek, mint az elődök? Nem különbek, ugyan olyan vágyú, képességű emberek; hát akkor azok az elődök miért szenvedtek s emezek miért lennének kiváltságosak? Nem lehet erre kielégítően felelni soha a szabadelvűség nyelvén.

Most szomorú dolgot állítok elétek, K. H. Itt van, csak képzeld, egy koporsó ... Benne halott... Ott benn csend ... Egy irtózatot tetem, akitől szereltei is eliszonyodnak... Hamar! El vele! Ki a temetőbe... Ez már nem az, aki volt, akit szeretünk ... Ez csak egy romló, bomló, másuló anyaghalmaz... lélek, amely azzá tette, aki volt, a lélek már nincs itt... nincs élet, nincs életszin, nincs vér... az alak is szétesik ... por, föld lesz az egész.

Ott lenn csend, iszonyú csend és irtózat és kívül zajlik az élet. Ez a párt, az a párt, kereszténypárt, stb. mind tülekedik elveikért, jön a halál: mind az én pártom, mindenki az én pártom, mindenki az enyém, nincs más párt, csak az enyém!

És a dőre hitetlen égő arccal énekl: Mienk lesz a jövő.

A jövő? Micsoda jövő? Nézz a koporsóba! Itt van a jövő! A rothadás. Ez a jövőd Isten, lélek, hit, túlvilág nélkül.

Hát kiké a jövő? A hívőké, akik az ég felé is néznek, mint a galileai férfiak. Ez aztán a jövő, mert ott igazságszolgáltatás lesz. Ezt áhította az emberi természet és akarja az Isten.

Mindennek van célja. Más teremtmény eléri itt a földön, pld. – az ember nem. Ezt tudjuk, érezzük. Célunk a túlvilági üdv. Jézus ezért halt meg, nem másért, hát ily halál lehetne hiábavaló? Jézus oda vár minket a dicsőségbe. Nincs más boldogság, mint azoké, akik az Úrban hunytak el.

Húsvét után VI. vasárnap.

A szabadelvűség is részes az Egyház zaklatásában.

»Mindaz, aki megöl titeket, szolgálatot véltenni az Istennek.«

Szomorú kötelességet teljesít az Úr Jézus, mikor tanítványait figyelmezteti a jövődő bajokra. Nem fest rózsás jövőt. Tesz ugyan nagy ígéretet: üdvöt, eget, de a mi a földieket illeti, semmi kényelem, semmi előny, semmi dicsőség, tisztesség. Csak mint ő, a Mester. Mily lemondás, lelki erő kívántatott az apostolok részéről. Mégis kitartottak, bár eredeti vágyuk, számításaik meghiúsultak.

Hát épen úgyis lett. Zaklatás Krisztus Egyházának sorsa.

A tenger is sokat háborgattatik. Állítólag frissen maradás céljából. Az Egyház még többet hányattatik. Főviharok, kisebb hányattatások. A tengeri vihar elül, a tenger nyugszik egyet. Az Egyház alig, alig.

Nevezetes megkülönböztetést tehetünk az üldöztetések tekintetében.

A pogány üldözte az Egyházat, híveit, hitét, miért? Többnyire azt hitték, nekik van igazuk. Krisztus Urunk szavaiból is ez tűnik ki: Azt hitték, hogy evvel szolgálnak bálványistenüknek. Persze, azért gonoszság volt tűzbe, vízbe, kardéltre, hóhérbárdra, kőpadra, vesztőhelyre juttatni, vadállatok elé vetni azért nem lett volna szabad embertársaikat. Valami árnyéka a mentségnek mégis található számukra. Krisztus is ezt mondja: »Ezeket cselekszik nektek, mert nem ismerik az Atyát, sem engem.« (Ján. 15.)

S ép az Atya és Krisztus megismertetői ellen törtek, de a vér nem ömlött hiába. Ez a sok vér meggyőzte a világot. A vérrel öntözött mag kikelt.

A világ megismerte az Atyát és Krisztust. Ép ez a megismerés teszi menthetetlenné a szabadelvű hitetlenség bűnét, gonoszságát, midőn üldözi Krisztus Egyházát.

A hitetlen szabadelv, szabadkőműves, szocialista, kommunista, szabadgondolkodó ismeri Krisztust, mégis üldözi híveiben. Újságja rágalmazza, gyalázza, rajza gúnyolja, színháza mellőzi a krisztusi tanokat, erkölcsöket, sőt ezeket üti; bankja, kereskedelme a keresztény nép ellen irányul, politikája sarokba szorítja, bünteti, elhanyagolja.

Mikor a kath. főpapok, főrendek abban az időben felvonultak a polgári házasság ellen szavazni, a szabadelven nevelt csöcselék nyíltan gyalázta, köpkölte őket, püspökeinket. Választáskor ámitottak és rémítettek. Ahol életemben először gyakoroltam szavazati jogomat, egy zsidó bankár és egy kath. néppárti állottak egymással szemben mint jelöltek. A szabadelvű párti bankár mellett a zsidók, a hivatalnok és tisztviselők kara és a kálvinisták. Szavazás ideje alatt egyszer csak ijedt képpel jön egyik tanítónk, aki postamester is volt, hogy esperes úr, ez a szolgabíró avval fenyeget, hogyha a bankárra nem szavazok, elvesztem a postát. Így harcolt a szabadelv.

Szóval állam, politika, kormány, közigazgatás, mind, mind a Krisztustagadókkal tartott, mind szabadelvű volt. Még a keresztény fogyasztási szövetkezeteknek is ellenségei voltak, akadályozták, zaklatták a közigazgatás részéről. Ámulunk, bámulunk, de így volt.

És mi aludtunk, mert még nem éreztük a földrengést, nem láttunk vért. Ez is eljött. Mozgott a toronykereszt a földrengéstől, egy kis vér is piroslott. Nem a Krisztustagadók vére, nem a pogányok vére, nem a szabadelvűek vére, nem a zsványok, útonállók vére, hanem jóra való, keresztény, magyar emberek vére. Hát valamire mégis csak eszméltünk.

Így teljesült Jézus jövendölése. A pogányok, eretnekek, szakadarak, tudomány, sajtó, hitetlenek, szabadelvűség, szabadgondolkodás, szabadkőművesség, demokraság, szociáldemokrácia, kommunista, ez mind abból él, hogy üldöz, ront. És azért üldözik Krisztus egyházát, mert ismerik az Atyát és Krisztust s félnek törvényeitől, ítéletétől. Lázonganak a korlátozás ellen, Mi, akik mindig Krisztussal voltunk, tartunk ki mellette, tegyünk róla bizonyoságot, mint az apostolok, ha zaklatnak, mert evvel Krisztusnak örömet, magunknak jutalmat szerzünk.

Pünkösdfvasárnap.

Korlátlan sajtó és szólásszabadság jelszava a szabadelv részéről tévedés és ámitás.

„Már nem sokat beszélek veletek, meri eljön a világ fejedelme, de énbennem semmije sincsen” Jan. 14, 30.

Ki ez a világ fejedelme? A sátán. Azért; mert öszzüleink neki engedelmeskedtek, akinek pedig engedelmeskedünk, az a mi urunk, parancsolónk, fejedelmünk. Ezt Jézus halála előtt

mondta, jelezve, hogy eljön a sátán szolgálival: Júdással, stb.-vel, hogy őt megöljék, de Jézusnak semmi köze a sátánhoz.

Ez a világ fejedelme mindig is bolondítja az embereket. Egyik ilyen veszedelmes, bolondító jelszava: feltétlen sajtó- és szólásszabadság.

Vizsgáljuk, értsük meg: mi ez.

Azt gondolod: mi gondom a sajtó és szólásszabadságra, szabadelvűségre és egyéb elvekre? Csak tülekedjenek a ráérők, engem pedig hagyjanak dolgozni a magam körében, a többi nem érdekel. Nem érdekel? Nem tudod, mit beszélsz. Ne haragudjál, de így van. A szabadelvű, istentelen törtetésből, izgatásból, jelszavakból, gyülekezésekből, szervezetekből kihajtott a kommunizmus mérges virágja. És békén maradhattál akkor? Nem törödtél vele akkor? Úgy-e, kellett törődnök, de már későn. Ő, mily aggodalmas arccal kérdezgetted: Mi lesz velünk? Istennem, mi lesz velünk? Tehát törődnünk kell ezekkel a dolgokkal és a fegyvert és a hatalmat ki ne add többé kezeidből, mert akkor nem földes gazda lesz belőled, hanem földönfutó.

I. Tehát csak hallgasd türelemmel és figyelemmel, míg artál beszélek, hogy a szabadelv, a bomlasztó elem mily harsányan követeli a korlátlan szó- és sajtószabadságot, azt a jogot, mert evvel hozták ránk a halálos betegséget, melyből épen, hogy lábadozunk.

Jog! Mi a jog! Az egyes emberre nézve Istentől származó felhatalmazottság, hogy valamit tehet célja elérésére. Végcélunk az Isten és az üdv, tehát erre a célra rendelt eszközöket felhasználhatom, azonban mások jogát nem sérthetem, mást célja elérésében nem gátolhatok. Tehát a jog Istentől jön, hogy Istenhez vezessen.

Tehát mikor és meddig jogos a sajtószabadság? Míg Istennel összefügg, jóra vezet, erényt, erkölcsöt, hazafiságot ápol, éleszt, erősít. Mulattathat, szórakoztathat, de a tisztességet ne sértse.

Azonban jön a világ fejedelme, a sátán, a hazugság atyja, az istentelenség, a szabadelv, stb. és féktelen sajtószabadságot követel. Szabadság a bűnnek, gaznak stb.

Szt. Péter: «Jól cselekedvén elnémissátok az okatlan emberek tudatlanságát, mint szabadok, de akik *nem a gonoszság palástjával* használjátok, hanem mint Isten szolgálói.» (Péter I. 2.) A féktelen sajtószabadság menhelye, betakaró palástja minden gonoszságnak, aljas szándéknak. Hát micsoda örütség szabadságot adni hazánk rombolására, keresztyén hitünk gyalázására, er-

köleseink züllesztésére, keresztény véreinknek Krisztustagadók rabszolgáivá tételére? Ilyen örült bűnt, bámulatra méltó ostobaságot követtek el a szabadelvűségnek meghódolt értetlen értelmiség és kormányzat.

Vegyünk példát a természetből. Van burgonyaültetvényed, melyet fölver a gaz. Ha nem fogsz kapát s burgonyabokrod mellől ki nem vagdalod a gatz, öntözheted azt a szárazságban, legyezheted, ha melegje van, simogathatod leveleit, szavalhatsz neki, hogy csak bátran, ne csüggedjen, győzze le a gatz. Hiába! A gatz ki kell irtani. *Szabadversenyben a gaz győz.*

Isten ellen nincs jog, az üdv ellen nincs jog, se szó-, se sajtószabadság.

A féktelen sajtószabadság: tévedés.

II. A jelszó mögött hamisság rejtőzik.

A bomlasztó elem szabadelvű jelszavak hangoztatása mellett sajtószabadságot követelt, hogy romboló munkáját végezhesse. Meg is kapta. Rombolt is. Kifejtendő, hogy mikor a kommunizmusban a szabadelvűség elérte fejlődésének csúcspontját, túlsúlyra jutott, erőre kapott, akkor nem adtak jogot Isten fiainak a szabad szólásra és a szabad sajtóra.

Tehát a jelszó tévedést és hamisságot rejt magában.

Eljött a Szentlélek. Ma van ünnepe. Megtanít minden igazságra az Egyház által. De jön a világ fejedelme is és megtanítja pártfeleiket minden hazugságra. Ne hátráljunk meg gyáván igazságunkban. Ne legyünk éretlen gyermekek, a hazugság szép szava ne tévesszen meg. A világ fejedelmének semmi köze hozzánk, elveiből ne legyen bennünk semmi.

Szentháromság vasárnap.

A Szentháromság titka szétválaszt hívókra és szabadelvűekre.

„Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek nevében”.

Egy az Isten. Miért? Ezt az ész is belátja. De három személy. Ez későbbi kijelentés. Mindegyik személy Isten, de azért egy Isten.

Hogyan viselkedik hívó és szabadelvű ezen titokkal szemben ?

Itt van egy titok, amely próbára teszi az embereket, melynél elválik, ki a kevély, ki az alázatos. Itt nincs menekvés

kibúvó, elmagyarázás, vagy hívő, vagy tagadó. Itt nincs elég emberi bölcsesség, tudomány, mely támogatná hitünket. Itt csak Isten szava van: Egy az Isten három személyben. Hogyan? Mikép? Isten ki nem jelenti, ember föl nem foghatja. Itt az ész hátra vonul és csak a hitnek van szerepe. De azért nem ostoba a mi hitünk, nem vakhit ám ez, mert tudjuk, kinek hiszünk. A Hatalmasnak, a Mindenhatónak, a Mindentudónak, az Igazmondónak, a Szentnek, akiben nincs álnokság, sem tévedés. Sok dolog van, amit látunk, szemlélünk, tapintunk – pld. egy falevél – mégsem bírjuk minden tulajdonságát fölérteni, megmagyarázni. Pedig hát van, előttünk van. Nem tagadhatjuk, hogy van ez, vagy az a valóság, de alapjában nem tudjuk megérteni. Hát most itt van egy titokzatos igazság, melyet nem tapinthatunk, nem is láthatunk, nem is érthetünk. Isten szavából tudjuk, hogy van, de hogy miképpen van, hogyan lehet, arról az isteni szó sem segít fölvilágosítani. Egy titok, melyet Isten magának tart meg, hogy kipróbálja az emberi elme alázatosságát Aki itt meghódol, az már Istennek odaadó alattvalója, aláztos hive, ígéreteinek boldog örököse.

Sz. Pál elragadtatva kiált, hogy az isteni tudománynak és bölcsességnek mily mélysége vagyon. Igen. Olyan, hogy oda emberi elme le nem szállhat. Csak ez a biztos: Ótöle, Óáltala, Óbenne élünk, mozgunk és vagyunk, – de hogyha ez így van, akkor az ebből folyó igazságot, kötelességet már beláthatjuk, azt t. i., hogy részünkről a teljes Szentháromságot feltétlen hódolat, imádás, dicsőítés illeti meg.

Így viselkedik a hívő, az Isten embere ezen 'titokkal szemben,

A kevély szabadelvű azonban eszét mindennek fölé helyezi, sehogy sem akarja áldozatul hozni, még Istennek sem, hanem inkább pörbe száll, kifogásokat tesz, tudományát szegezi ellene. Micsoda nyomorúságos próbálkozás! Emberi tudásával! A szentjánosbogár a napvilággal!

Valljuk meg: a tudomány ér valamit, – sőt engedjük meg: a tudomány sokat ér, ha saját körében meghúzódva munkálkodik. Ámde a tudomány szegény, szétpukkan, eloszlik, ha a vallást, hitet akarja helyettesíteni, az pedig épen gonosz tudomány, amelyik kevélységében el akar szakadni Istentől, szolgálatát elhagyja, törvényei, parancsai alól magát fölszabadítja. Ez a tudomány az, amely kevélységében nem akarja Istennek meghozni a legnagyobb s ép ezért legbecsesebb áldozatot, t. i., hogy ezen titokkal szemben lemondjon értelmének haszna-

latáról. Ez a tudomány már Istentagadássá fajul. Nem! – így kiált. – Nem áldozom föl értelmemet! Ezt a titkot nem bírom belátni, hát nem is hiszem.

Ezek az alázatos hit helyébe a kevély tudományt léptették.

Az Istentől elpártolt szabadelv minden reménye a tudomány volt. Persze az Isten nélkül való. Nem kell nekik Isten, lélek, hit, erkölcs, csak tudomány. Micsoda szép jövőt rajzolgattak! Nem lesz titok, mert a tudomány mindent felderít és kihasznál, lesz igazi egyenlőség, testvériség, boldogság, jólét. Minek hát Isten, mikor az emberiség saját erejéből boldogíthatja önmagát?

Hát mi, K. H., láttuk ennek a kevély bizakodásnak kifejlődését s mi lett, mikor valóra vált? A piszkos, véres, haszonleső, dorbézoló, minden nemes emberi érzést kiirtó, vörös, kommunizmus. Ez volt a kevély tudománynak legcsúcsa, koronája.

Mert jól értsük meg: a tudományban nincs erkölcs, az közömbös, sem jó, sem rossz, csak hasznos. Pl. a tudomány alkalmazza a villamosságot, a gőzt, de az csak hasznot hajt, senkit sem tesz jóvá, erkölcsössé, istenféltvé, alázatossá, adakozóvá, irgalmassá. Tere csak anyagi tér, ezen túl nem emelkedik, célunkra meg nem tanít. A tudomány is más, az erkölcs is más, amint a test és a lélek.

Ennélfogva aki hisz, többet ér, mint aki csak tud, mert a tudásból nem jön erkölcs, de a hitből igen, ebből pedig szeretet, meleg érzés, irgalom s «Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek».

Ép ezért az élet könyve nem a tudomány, hanem a biblia. «Ezek megírták, hogy higgyetek, hogy Jézus a Krisztus, az Isten fia és hogy hívén életetek legyen az ő nevében.» (Ján. 20., 31.)

Már most Jézus, ami életünk, mit tanított? Tudományt? Mesterséget? Művészetet? Nem. Ezek mintha semmik sem lennének, teljesen mellőztetnek. Hanem: «Aki nem hiszen, elkárhozik.) Művelhet hát a tudomány bármilyen nagyszerűt, az ördögé, ha nincs hite, olyan hite, hogy leboruljon a Szentháromság előtt s lerakva eszének koronáját, alázattal nem vallja: Hiszem, hogy vagy lényegedben, három személyedben: én Teremtőm, Megváltóm és Megszentelem. Hiszem, nem azért, mert belátom, hanem mert te, Istenem, jelentetted ki!

Így választja ez a titok az embereket hívőkre és hitetlenekre.

Mi, K. H., ha a tudományból nem is merítettünk sokat, azonban mégis bölcssek lehetünk. A katekizmus, a templom, a ter-

mészét, melyben munkálkodunk oly bölcsességet nyújt, milyen-nel a kevély tudomány nem dicsekedhetik.

A Szentháromság nevében keresztelkedünk és sírunknál a végbúcsúszó a keresztvetéskor a Szentháromság nevében hangzik el.

Pünkösöd után II. vasárnap.

Földi tudomány önmaga nem lehet végcél s ennek kitézésére nem alkalmas.

„Kérlek, ments ki engem”.

Akkor úgy mentegetőztek: birtokkal, ökörrrel, asszonnyal, hogy nem kell az Isten ügye, dolga. Most az ész és tudomány gögje másképp utasítja vissza az Egyház hívogatását. A tudomány nevében. Nincs Isten, lélek, túlvilág, üdv. Nincs, mert nem tapasztaljuk. Csak azt hisszük, amit látunk. A lélek nem jön bonckés alá. A szabadelv a természet felettiéi iránt hideg, a szabadelv gúnyol és kinevet, a szabadelv Isten fiait üldözi, az isteni vendégségbe indulókat eltéríti.

Az Istentől elszakadt tudomány pedig nem is alkalmas végcél kitézésére.

Téves a szabadelvűség tana, hogy az isteni kinyilatkoztatás alá van vetve a szabad vizsgálódásnak. Igazság az, hogy a kinyilatkoztatott igazságokban a népek tanítója nem más, mint az Egyház.

A pusztán emberi tudomány nem alkalmas végső életcél kitézésére, mert változó és nem általános.

A tudomány hemzseg a tévedésektől s időnként kénytelen javíthatni, ami változtatással jár. Pl. a nap és föld viszonya egymáshoz.

Másfelől, ha a tudomány a végső cél, vagy a tudomány fogja azt nyújtani, akkor ki éri el ezt a végső célt? Eddig még senki. Gondold meg, eszerint az eddig élt milliárd és milliárd emberek végső cél nélkül maradtak. A tudatlanok eleve céletlenek, de az eddig élt tudósok szintén, mert még mindig nem jutottak a teljes, tökéletes tudomány birtokába.

A józan ész kénytelen elítélni azt a tudományt, mely megfosztja az embereket attól a lehetőségtől, hogy célt érjenek. Ez a tudomány tönkre teszi az emberi boldogulásban való hitet és reményt. Ez a szabadelvű tudomány az, amely gögösen vissza-

utasítja a mennyei vendégségbe való meghívást, a lélek üdvét, az örök élet gondolatát.

Ez a tudomány hát nem lehet cél, sem végcélt nem nyújt.

Azonban nemcsak értelmünk van, hanem van szívünk, lelünk, ennek nemes vágyai, érzései, kívánságai és ezek kezdetől fogva, örökösen, mindig ragadták, vonzották az emberi lelkeket az Istenség, az örök élet gondolata felé. «Nyugtalan a mi szívünk, míg benned meg nem nyugszik, Istenünk.» Egy sokat próbált, óriási szellem mondása ez; olyan bölcsesség, annyira emberhez méltó, illő, igaz és megfelelő, amilyent semmiféle, Istentől elrugaskodott tudomány nem képes nyújtani.

A tudomány magaslatára nem tud mindenki feljutni. Nem is szükséges, az csak földi cél. Az Úr jósága magasabb célt is tűzött, melyhez *mindenki* eljuthat: az üdv, a lélek boldogsága. Ez a méltó, a megnyugtató cél, igazságos eljárás, nem zár ki senkit, nem nyújt csak kiváltságosoknak előnyt. Istennél nincs személyválogatás emberi észtehetség szerint, ami nem tőlünk *függ*, t. i. az eszesség, hanem erkölcsi érték szerint, aminek megszerzésére akárki sikerrel törekedhetik, még a koldus, a nyomorék is, mert az is tud legalább imádkozni és túrni; még a tudatlan is, mert az is megérti, hogy Isten a mi Urunk s ennél fogva parancsai köteleznek, stb. Sz. Pál: «Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön és az igazság ismeretére jusson». (Tim 2., 4.).

Szép a tudomány, de Isten nem mindenkit rendelt arra. Az üdvre igen.

Azután, amint Istenben nincs változás, sem árnyéka a változandóságnak, akkép az embernek Istenhez való viszonyában is kell valami állandó igazságnak lenni. Az állandóság az igazság jegye. S amint végső célunk változatlan, azonképp az elérésére szükséges eszközök közt is kell lenni állandónak. Állandó hitelvi igazság pl.: Egy Isten van, Szentháromság, az Ige testté lőn, a megváltás, kinyilatkoztatás, anyaszentegyház szervezése, stb. állandó üdvesszükségek: hét szentség, imádság, stb.

Krisztus tanítói hivatalába beavatta az anyaszentegyházat, melyet evégre is alapított. «Terád építem anyaszentegyházamat». Neki adta a tanítói hatalmat: «Elmenvén tanítsatok». Az emberiség tartozik az Egyháznak úgy engedelmeskedni, mint krisztusnak: «Aki titeket hallgat, engem hallgat».

Maga Krisztus adott az Egyháznak tanítási szabadságot, sőt parancsolt kötelességet a tanításra. Most pedig K. H.! lássátok a szabadelv arcátlan hamisságát. Az ő elve: a tanítás

szabadsága, ép úgy, mint a sajtó- és szólásszabadság, *korlátlanul*, tehát a bűnt, istentelenséget is lehet tanítani, vagy olyan tanokat hirdetni, melyekből romlás következik s lám, mikor a szabadelv erőre kapott, azon volt, hogy az Egyház tanszabadságát korlátozza, még az iskolában, meg a templomi szószéken is.

A tudomány nem alkalmas arra, hogy végső célul szolgáljon, vagy ilyest kitérjzen, sőt inkább az Egyházat is akadályozza ebbeli munkájában.

Az Egyház pedig mindenkit meghív a mennyei vendégségbe: aggot, ifjút; nőt, férfit; uraságot, bérest; mágnást, napszámost; akadémikust és írástudatlant.

A földi tudására büszke szabadelv pedig maga sem megy, másokat meg visszatart a mennyei lakomától.

Ne tarts velük, ne végy részt műveleteikben mert akkor sújt a rettentő ítélet: «Senki ama férfiak közül nem fogja látni az én lakomámat».

Pünkösöd után III. vasárnap.

Lelkiismereti szabadság kétféle értelmezése.

„Kicsoda, az az ember közületek, akinek száz juha vagyon”.

A szabadság adományával visszaél a gonosz indulatú ember s úgy értelmezi, hogy ő neki joga van arra is, hogy az Istentől elszakadjon, törvényeit ne vegye figyelembe. Most úgy fogom fel Jézus hasonlatát, hogy az elveszett juh a szabadelví ember, aki azonban nem véletlenségből veszett el, hanem szabad akaratából tévelyeg, eltávozik a hívő nyájtól, elvész Isten föld országa részére s azon a címen teszi ezt, hogy ő szabad, független ember, neki nem kell pásztor, még ha az maga az Úr Jézus is, az Ő parancsának nem hódol ezen jelszó kevély hangoztatásával:

Lelkiismereti szabadság!

Most nem egy százalék tévelygő juhról van szó, hanem tán ötven százalékról, mert a szabadelv ennyire megfertőztette az embereket.

Nagy sor az Istentől elszakadni. Érti ezt a szabadelví is, ezért ürügyet, mentséget keres. Egy ilyen mentő jelszó: Lelkiismereti szabadság!

Mivel már falura is elhatnak az ilyenféle jelszavak, legyünk tisztába értelmükkel.

I. Micsoda varázsszó ez már megint? Hamarjába ki érti meg ezt közületek K. földműves H.? Senki, míg meg nem mondom. Az, hogy amit lelkiismeretünk helyesnek ismer, azt mondassuk, tessük, követhessük. Más szóval, jogunk van arra, hogy meggyőződésünk szerint cselekedhessünk. Ez volna hát a lelkiismereti szabadság.

A szabadelv ezt a szabadságot úgy értelmezte és alkalmazta, hogy felforgatott mindent és pusztulásba vitte az országot, összevezesítette a társadalmi osztályokat, végnélküli belső harcokat és villongásokat, sztrájkokat, izgalmakat szított, mindenkinek mindenre szabadságot adott, csak egyre nem: az Isten szolgálatára, a keresztény erkölcsök ápolására. Innét, ha lehetett, megvonta a levegőt.

Igen, ezt tette, mert úgy okoskodott, hogyha szabadságjoga van, akkor joga van arra, hogy Istennek ne szolgáljon, sőt arra is vetemedett, hogy Isten népét Istentisztelő szabadságában korlátozza, elveszett juhokká tegye.

Már mondtam: Isten ellen nincs jog, Isten ellen nincs szabadság. Azért adott ő szabadakaratot, hogy a jót szabadon válaszszuk és tegyük, őt szabadon imádjuk, neki szabadon szolgáljunk, ne úgy mint oktalanok.

Hát lehetséges-e, hogy valaki igazi meggyőződésből ellene mondjon Istennek, megtagadja szolgálatát? Ez az ördög szabad konoksága, ember pedig nem lehet egészen ördöggé. Azt merem állítani: lehetetlenség az, hogy valaki ördögi, tiszta meggyőződésből ellene mondjon Istennek, teremőjének, akitől mindent kap, Urának, akitől üdvöt nyerhet, – hanem azért fordulnak el Istentől, mert nem gondolkoznak, nem elmélkednek soha arról, hogy mit tesznek, hanem könnyelműen elragadtatják magukat a gonosz hajlamok, indulatok árja által, amely csupa földi javakat hajszol, amely abban találja megfelelő eszközét és örömét, hogy lázong, rombol, izgat, forrong és pusztítja azokat, akikről azt véli, hogy útjában állanak.

Ezek a nyájnak elveszett tagjai, nem is juhok már, hanem üvöltő, vérengző, dühös farkasok, akik az Úr Jézus aklát kerülgetik, hogy a nyáját elszélesszék, az Istent dicsérő ajkakat elnémítsák.

II. Fájdalmas eltévelyedés ez, K. H.! mikor a szabadságot gonoszságra használja valaki. Azt a szabadságot, mellyel a

földi teremtmények közt csak az ember van kitüntetve, felékesítve, az ellen akarja használni, aki azt adta, az Isten ellen.

Az emberi lelkét megszégyenítő eme visszaéléstől most forduljunk el és hallgassuk sz. Péter apostol szép, megható, keresztény érzésű szavait; melyeket a mai sz. leckéből olvasok: «Alázatok meg magatokat Isten hatalmas keze alatt, hogy felmagasztaljon titeket a látogatás idején». (I. 5., 6.). Az előbbi sivár, büntől izzó kép után, melyet a rosszra használt szabadságról festettem, úgy hullanak az apostoli szavak lelkünkre, mint kövér, langyos cseppek fonyadt növényzetre. «Alázatok meg magatokat.» Hogyan? Mint nádszál a szélben? Nem. Az *kénytelen* akkor hajlongani. Mi ne úgy, hanem szabad akaratból, lelkiismereti szabadságból, meggyőződésből. A szabadságnak szép, érdemszerző és igazi, emberhez méltó használata az, mikor nemcsak gyengédlelkű nők, hanem értetlen gyermekek, dacos, szilajvérű ifjak, keménylelkű férfiak alázkodva leborulnak az Úr előtt, aki alkotott, megtart, üdvre vár; az oltáriszentség előtt, ahol Krisztus halálának szentséges emlékezete mint fehéren maradt örökség ragyog felénk; az előtt a szentséges Szív előtt, ntely ott a keresztfán minden csép vér híjján, élettől fosztva, de életet osztva megszűnt dobogni. Hát lehetséges-e, hogy valaki ezektől szabadon megtagadja a hódolatot? Csak ha nem ismeri. Hát lehet szabadelv, állam, kormány, miniszter, király, vagy vörös kommunista, akinek lehetne joga akadályozni minket az Istenség előtt való megalázkodásban? Ez a lelkiismereti szabadság, melyet követelünk magunk számára, hogy Istennek szabadon szolgálhassunk. Ezt követelték az apostolok is, ezért hordtak bilincset, ontották vérüket. Azt parancsolták híveiknek, hogy a pogány hatóságoknak is engedelmeskedjenek, mert a hatalmasság Istentől van, mert azt vélték, hogy a polgári hatalom olyasmit nem parancsolhat, ami Isten törvényeivel ellenkezik. Azért a hívek a pogányok alatt is adóztak és katonáskodtak stb. De ha a polgári hatalom mégis tévedésbe jutott s a híveket lelkiismereti szabadságukban korlátozva isteni tisztétüket zavarta, akkor az apostolokkal ezt vallották: «Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mintsem az embereknek». Ez a helyes apostoli intelem: megalázkodás Isten szabad szolgálatában. Hogy erre mi a jutalom, az apostol Krisztus szájából veszi: «Aki magát megalázza, felmagasztaltatik.»

Aki lelkiismereti szabadságát nem az Isten ellen használja, mint a szabadelv teszi, hanem Isten szolgálatába szegődte, az

tesz helyesen, annak van igaza. «Megismeritek az igazságot s az igazság megszabadít titeket».

Istent elhagyni, ez az igazi szolgaság, kárhozát; Isten nyája közt megmaradni, neki híven szolgálni, ez az igazi szabadság és üdvösség.

Pünkösöd után IV. vasárnap.

Szabadelvűségről mondottak összefoglalása.

„Mindenüket elhagyván, követték őt”.

Így tettek az apostolok. Követték Jézust. Azután pedig, hogy Jézus a mennybe ment, követték hivatásukat, hogy az evangéliumot hirdessék minden nemzetnek. A földi jót mind elhagyták, hogy ne csak maguk, hanem követőik részére is örök jókat biztosítsanak.

A népbiztosok pedig, – midőn rájuk jött a dér – mindenüket összeszedvén elhagyták őt, t. i. a drága, kedves, elbolondított híveik seregét.

A szabadelvű fiaitól nem is várható más, mint önzés, haszonlesés, mert akinek az Isten sehogyan sem kell, annak a földi jó mindenképen kell. Nem is a más, hanem csakis saját javukat tartották szem előtt.

A legfurcsább, legördögibb kenyérkereset, ha más testileg, lelkileg bele pusztul is, csak ő boldogulhasson. Azért nem árt a szabadelvet szemügyre venni, mert nagy romlás lett belőle, tehát okuljunk rajta.

Összegezzük a szabadelvűségről hallottakat.

Mi a szabadelvűség? Istentől, vallástól függetlenítés. Következményei a vad önzés és vallásellenesség. Árnyalatai, fokozatai. Ami politikai, társadalmi jó van benne, az mind a kereszténység tanaiból folyik, mint pl. a helyes értelemben vett szabadság, egyenlőség, testvériség.

Szabadság. Lelkiismereti szabadság védői az apostolok. Istennek szabad akaratból szolgálni. «Az igazság megszabadít». Igazság az Isten. «Inkább kell engedelmeskedni Istennek».

Egyenlőség. A törvény előtt és hogy mindenki előtt nyitva minden életpálya. Ez keresztény kikezdés. Más egyébben nincs egyenlőség, nincs nemre, korra, észre, egészségre, temetre stb. Hanem az Úr trónja előtt egy a király és a koldus; a bűnért egyképp büntetés, az erényért, akár királyi, akár koldusi, egyképp jutalom jár.

Testvériség. Egy Atyának gyermekei, egy Krisztusnak megváltottjai, egy Szentlélek megszenteltjei vagyunk. A kereszténység kezdte és hajtotta keresztül nagy nehezen és lassan a rab-szolgatartás megszüntetését. Krisztus halászként választ maga mellé.

A szabadelv hamis, hazug jelszavai: «Független, hit nélküli erkölcs». «Szabad egyház szabad államban». «Korlátlan sajtó- és szólásszabadság». «Lelkiismereti szabadság». «Szabadverseny».

A szabadelv tulajdonképpen az Isten és a vallás ellen tör. Hozta az anyagiasság érzést, törekvést, – ez a szabadversenyt, ez a hatalmasok, élelmeseik által való elnyomatást, az elnyomatás kapcsolatban a szabadelvű vallásrálással hozta a szocializmust, ez a kommunizmust.

Nem is törődik igazán a nép és munkások javával, hanem az Egyház tönkretételével, a hit kiirtásával. Ezt hirdettük mi s nem hitték, csak akkor nyíltak a szemek, mikor látták, hogy mily vad dühvel törnek a templomok, vallási cselekmények ellen. A nép ámulva s rettenve látta s kérdezte: miért bántják hitünket? Hisz a vallás, a hit nem akadéka az anyagi boldogulásnak. Erre ébredt fel az orosz nép is, mert eleinte nem idegenkedett a kommunizmustól. Mikor azonban a valláshoz nyúltak, akkor fordult különösen a földművelők népe a vörösek ellen. A nyomor, durvaság, vallásüldözés kiábrándította őket is. Nagy tévedések, bajok árán jutunk el az igazsághoz, hogy ezt annál inkább megbecsüljük.

Előadtam ezeket a szabadelvűségről. Szokatlan tárgy talán. Nem olyan, mint az ájtatos asszonyok kívánnák, kik jobban kedvelik a könnyefakasztó, érzelmes tárgyú előadást. Megrikatásra nem is törekedtem. Többet ér, ha valaki jól megérti, hol a baj, miben áll az, érti a dolgot, hogy eszerint cselekedjék. De másfelől, van elég siratni való azon a sorson, amibe hazánkat a szabadelv döntötte.

Ez a szabadelv a vallás ellen tör, nem mintha ez az anyagi boldogulás gátja lenne, hanem ördögi gyűlöletből. A szegény, a munkás anyagi javakra törekedhetik s juthat is anélkül, hogy Krisztust meg kellene tagadnia. Az apostolok ugyan elhagyták mindenüket... de mi nem vagyunk erre hivatva. Mi csak erre: «Keressétek először Isten országát s az ő igazságát s a többiek megadatnak nektek».